Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

PATVIRTINTA

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026 m. lapkričio 4 d. sprendimu Nr. KS-2026/114

ATITIKTIES PATIKRINIMO IŠVADA

2026 m. lapkričio 4 d.

Vilnius

Atitikties patikrinimo tikslas

Įvertinti, ar Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veikla organizuojama taip, kad būtų užtikrinti Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme nustatyti reikalavimai.

Vertinimas atliktas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės iniciatyva (2026 m. balandžio 23 d. raštas Nr. SD-(1-1.8 Mr)-361 „Dėl interesų konflikto rizikų identifikavimo ir valdymo sistemos įvertinimo“). Atitikties patikrinimo metu Valstybės kontrolė geranoriškai bendradarbiavo: pateikė išsamius atsakymus ir juos pagrindžiančią medžiagą, patikslino informaciją, teikė nuomonę ir argumentuotus siūlymus dėl išvadų bei rekomendacijų turinio.

Atitikties patikrinimo išvada

- **Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veiklos organizavimas atitinka Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme nustatytus tikslus ir keliamus reikalavimus.**
- **Organizacijos veikla grindžiama aukščiausiais skaidraus elgesio standartais.**
- **Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė formuoja ir taiko gerosios praktikos pavyzdžius.**

Organizacijos veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose detalizuojamos Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytos pareigos ir apribojimai, atliekama minėto įstatymo nuostatų laikymosi kontrolė ir priežiūra, organizuojamas švietimas.

- Valstybės kontrolės vadovybė asmeniniu pavyzdžiu formuoja aukščiausius skaidraus, nešališko ir objektyvaus elgesio standartus.
- Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytų pareigų ir apribojimų vykdymo priežiūrą atlieka Įgaliotas asmuo (Valstybės kontrolės atitikties pareigūnas). Jam suteikta dalis šio įstatymo kontrolės subjekto įgaliojimų.
- Valstybės kontrolėje organizuojama privačių interesų deklaravimo stebėsena ir, esant poreikiui, taikomos išankstinės interesų konflikto valdymo priemonės.
- Valstybės kontrolės vykdomų viešųjų pirkimų procedūrose netoleruojamos net menkiausios interesų konflikto rizikos.

- Valstybės kontrolėje tikrinamas interesų konflikto valdymo ir kitų Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytų pareigų bei apribojimų vykdymo veiksmingumas.

I Pagrindinė informacija

Tikrinamas subjektas	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.
Atitikties patikrinimo objektas	Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytų pareigų (interesų konflikto valdymas, privačių interesų deklaravimas) ir apribojimų (atstovauti, priimti dovanas ir paslaugas, įsidarbinti) įgyvendinimas.
Patikrinimo pradžia	2026 m. birželio 16 d.
Vertinamas laikotarpis	2025 m. birželis – 2026 m. birželis.
Atitikties patikrinimo tikslas	Įvertinti subjekto veiklos atitiktį Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų įstatymo ir (ar) kitų teisės aktų nuostatų požiūriu, prireikus teikti rekomendacijas ir stebėti jų įgyvendinimą.
Atitikties patikrinimo pagrindai	Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1, 9 punktai, 18 straipsnio 1 dalies 1 punktas, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktas.
Aktualūs teisės aktai	Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas.
Atitikties patikrinimo kriterijai	Atitikties patikrinimas apima *teisėtumo* (oficialių kriterijų, pavyzdžiui, atitinkamų įstatymų, kitų teisės aktų, sutarčių ir kt. reikalavimų, laikymosi) ir (arba) *tinkamumo* (bendrųjų principų, taikomų tinkamam viešojo sektoriaus darbuotojų elgesiui, laikymosi) aspektus.
Atitikties patikrinimo būdas	Klausimyno forma.
Atitikties patikrinimo įrodymai	Dokumentuota informacija, kuria pagrindžiamos vertinimo aplinkybės, išvados ir rekomendacijos.
Atitikties vertinimą atliko	Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos Atitikties skyrius.

II Vartojamos sąvokos, jų apibrėžtys ir santrumpos

VTEK, Komisija	Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.
VK	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.
Darbuotojas	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierius, valstybės kontrolieriaus pavaduotojai, administracijos vadovas, valstybiniai auditoriai, darbuotojai, atliekantys kitus vertinimus, taip pat darbuotojai, padedantys įgyvendinti Valstybės kontrolės uždavinius ir (ar) vykdantys vidaus administravimą.
VPIDĮ	Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.
VKĮ	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas.
KPĮ	Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas.
Organizacija	Viešojo sektoriaus subjektas ar kitas juridinis asmuo, kuriame pareigas einantiems asmenims taikomos VPIDĮ numatytos pareigos bei apribojimai.
Įgaliotas asmuo	Už viešųjų ir privačių interesų derinimą bei interesų konflikto valdymą Organizacijoje atsakingas asmuo (Atitikties pareigūnas).
Deklaracija	Privačių interesų deklaracija.
PINREG	Privačių interesų registras.
IK	Interesų konfliktas pagal VPIDĮ 2 str. 2 d. pateiktą jo apibrėžtį – situacija, kai asmuo, atlikdamas tarnybines pareigas ar vykdydamas tarnybinį pavedimą, turi priimti ar dalyvauti priimant sprendimą arba įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais.
Privatus interesas	Asmens (ar jam artimo asmens) suinteresuotumas asmenine turtine ar neturtine nauda, moralinė skola, moralinis įsipareigojimas ar kitas panašaus pobūdžio interesas (VPIDĮ 2 str. 3 d.).
IK valdymo priemonės	VPIDĮ numatyti IK valdymo instrumentai: privačių interesų deklaravimas, nusišalinimas, nušalinimas, išankstinės rašytinės rekomendacijos.
IRR	Išankstinės rašytinės rekomendacijos.
DVS	Dokumentų valdymo sistema.

IS	Informacinė sistema.

Santrauka

Valstybės kontrolės veiklos principai ir strategija

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veikla grindžiama aukščiausiais skaidraus elgesio standartais. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytos pareigos ir apribojimai detalizuojami Valstybės kontrolės veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose (Darbo tvarkos taisyklės, Darbuotojų etikos kodeksas ir Antikorupcinio elgesio taisyklės). Minėtuose dokumentuose, be kita ko, įtvirtinti interesų konflikto vengimo, nepakantumo korupcijai bei nepotizmo ir kronizmo apraiškoms principai.

Valstybės kontrolės vadovybė asmeniniu pavyzdžiu formuoja aukščiausius skaidraus, nešališko ir objektyvaus elgesio standartus. Asmeninis pavyzdys yra esminis nepakantumo korupcijai kultūros formavimo Valstybės kontrolėje veiksnys. Todėl vertinamos ir Valstybės kontrolės vadovybės tarnybinėje veikloje galinčios kilti IK rizikos. Darbuotojai skatinami Organizacijoje sukurtu vidiniu pranešimų kanalu pranešti apie bet kokius VPIDĮ nuostatų pažeidimus anonimiškai. Vertinamuoju laikotarpiu pranešimų apie galimus VPIDĮ nuostatų pažeidimus nebuvo gauta.

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytų pareigų ir apribojimų vykdymo priežiūrą Valstybės kontrolėje atlieka Įgaliotas asmuo (Valstybės kontrolės atitikties pareigūnas). Įgaliotas asmuo konsultuoja privačių interesų deklaravimo klausimais, informuoja apie pareigą pateikti Deklaraciją. Jam suteikti įgaliojimai tikrinti privačių interesų deklaracijose pateiktus duomenis ir gretinti juos su esančiais kituose registruose. Įgaliotas asmuo atlieka Darbuotojų privačių interesų deklaravimo bei jų derinimo kontrolę ir stebėseną.

Praktikoje Įgaliotas asmuo dalyvauja interesų konflikto valdymo procesuose (pvz., teikiant siūlymus nusišalinti, sprendžiant pateikto nusišalinimo (ne)priėmimo klausimus, vertinant IK rizikas, derinant IRR dokumentą DVS ir kt.), bet šie įgaliojimai jo veiklos aprašuose nėra reglamentuoti.

Privačių interesų deklaravimas

Organizacijoje patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Šiame sąraše įvardijami VPIDĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyti valstybinėje tarnyboje pareigas einantys subjektai ir VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 13 punkto pareigybės (darbuotojai, kuriems priskirtos funkcijos yra susijusios su valstybės ar savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų lėšų valdymu, valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu

juo, administracinių sprendimų rengimu bei priėmimu ar viešųjų paslaugų teikimu). VK pirkimų procedūrose dalyvaujantys subjektai (VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punktas) sąraše nenurodomi.

VK atliekama deklaravimo ir privačių interesų duomenų patikra, bet tokia procedūra nėra detaliai reglamentuota. Privačių interesų deklaracijų turinys gretinamas su duomenimis, esančiais Lietuvos Respublikos registruose ir kitais viešai prieinamais šaltiniais. Tačiau nesama aprašo, kuriame būtų nustatyta, kokiais pagrindais, periodiškumu ir apimtimi duomenys yra tikrinami, įtvirtintas priminimo teikti ar papildyti Deklaraciją institutas, numatyta veiksmų seka tais atvejais, jeigu tokio priminimo Darbuotojas nepaisytų, įvardyti Deklaracijų stebėsenos ir patikros procese iniciatyvos teisę turintys ir kiti jame dalyvaujantys Darbuotojai.

Pareigos viešųjų pirkimų procedūrose

Su VPIDĮ nuostatomis tapatinamos viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančio asmens pareigos nustatomos VK vidaus teisės aktais. Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše nustatytos pagrindinės pirkimų procedūrose dalyvaujančio asmens pareigos: teikti Deklaraciją, vengti IK, o jam kilus – nusišalinti. Gerosios praktikos formavimo pavyzdžiu taikytinas konkretaus termino, per kurį Deklaracija privalo būti pateikta ar papildyta, nustatymas. Pirkimuose dalyvaujantys stebėtojai, komisijos nariai, Mažos vertės viešųjų pirkimų komisijos nariai, pirkimų organizatoriai, pirkimo iniciatoriai, ekspertai, už pirkimo sutarties vykdymą atsakingi asmenys ir kiti pirkimuose dalyvaujantys ar galintys daryti įtaką jų rezultatams asmenys pareigas pirkimo procedūrose Deklaracijoje privalo nurodyti ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų paskyrimo (bet ne vėliau kaip iki atitinkamų funkcijų vykdymo pradžios).

Valdomos pirkimų procedūrose galinčio kilti interesų konflikto rizikos. Siekiant valdyti VK pirkimų procedūrose galinčio susiklostyti IK rizikas, vykdoma deklaracijų ir su privačiais interesais susijusių duomenų stebėsena. Viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų pateiktų privačių interesų deklaracijų duomenys dar iki procedūros pradžios sugretinami su esančiais Lietuvos Respublikos registruose ir (ar) kitose IS. Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše įvardytas kontrolės subjektas – Administravimo departamento veiklos aprūpinimo ir saugos patarėjas. Jam suteikti įgaliojimai kontroliuoti, kad privatūs interesai būtų deklaruoti ir informuoti komisijos pirmininką ir (ar) administracijos vadovą, jeigu tai nėra padaryta. Tačiau detalesnė veiksmų ir priemonių taikymo seka nėra numatyta, pavyzdžiui priminimo teikti Deklaraciją institutas, su šia procedūra susiję terminai, veiksmų seka tais atvejais, jeigu tokio priminimo nebūtų paisoma (taip pat komisijos pirmininko deklaravimo neatitikties atvejais).

Remiantis VK viešųjų pirkimų komisijos reglamento (Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo, patvirtinto 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. VE-17, 1^1 priedas) 11 punktu, asmuo, patekęs į interesų konflikto situaciją, privalo nusišalinti ar gali būti nušalinamas nuo sprendimų, susijusių su atitinkamu pirkimu, rengimo, svarstymo, priėmimo proceso ar jo stebėjimo.

Interesų konflikto valdymas

Siekiant užkirsti kelią interesų konflikto situacijoms susiklostyti, VK veiklą reglamentuojančiame vidaus teisės akte nurodomi konkretūs atvejai, kai tarybinių funkcijų vykdymas yra negalimas.

Darbuotojų etikos kodekse įvardijamos interesų konflikto rizikas galinčios sukurti aplinkybės (šeiminiai, artimos giminystės arba svainystės ryšiai, pastarųjų vienų metų laikotarpiu nutrūkę darbo santykiai, valdomos juridinio asmens akcijos, paskolos ar kiti finansiniai įsipareigojimai) ir numatytas draudimas atlikti valstybinį auditą ir (arba) dalyvauti valstybiniame audito procese, vykdyti valstybinio audito rekomendacijų stebėseną, atlikti vertinimus, jeigu tai, be kita ko, yra susiję su minėtais Darbuotojo privačiais interesais.

Valstybės kontrolėje stebimos interesų konflikto rizikos. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės strategiją 2030, institucijos rizikų valdymo brandą, organizacinę kultūrą, Darbuotojų etikos kodeksą ir mažų rizikų galimą įtaką VK reputacijai, netoleruojamos net ir mažo intensyvumo IK rizikos.

IK rizikos vertinamos, vadovaujantis VTEK parengtu Privačių interesų rizikų atpažinimo ir vertinimo vadovu (2025 m. rugsėjo 16 d. versija). Esant būtinybei, taikomos išankstinės IK valdymo priemonės – teikiamas siūlymas nusišalinti, nustatyta tvarka rengiamos ir teikiamos IRR, įgyvendinama VPIDĮ nuostatas atitinkanti nusišalinimo procedūra. Atlikus interesų konflikto rizikų vertinimą, parengiama Rizikų vertinimo ataskaita. Dokumentas registruojamas DVS ir siunčiamas susipažinti deklaruojančiam asmeniui (kai teikiama IRR) arba audito padalinio vadovui ir VK vadovybei (kai atliekamas audito grupės IK rizikų vertinimas). Tačiau nesama reglamentavimo, numatančio, kokiu periodiškumu ir pagrindais IK rizikų vertinimas atliekamas, neapibrėžtos šiame procese vykdomos Įgalioto asmens funkcijos, neaptartas siūlymo nusišalinti institutas (terminai, teikiantys subjektai, nepaisymo pasekmės) ir kiti šios procedūros etapai.

IK rizikos stebimos jau asmens atrankos eiti pareigas VK metu. Siekiama išvengti giminystės ir svainystės ryšiais paremtų tiesioginio tarnybinio pavaldumo santykių.

Tais atvejais, kai Darbuotojas nusišalinimo nepareiškia, bet yra pakankamas pagrindas manyti, kad jo dalyvavimas susijęs su privačiais interesais, asmuo galėtų būti nušalinamas nuo tarnybinių pareigų atlikimo, neskiriant atitinkamų tarnybinių užduočių.

Kitos VPIDĮ nustatytos deklaruojančių asmenų pareigos ir jiems taikomi apribojimai

VPIDĮ 3 straipsnyje numatyti apribojimai detalizuojami VK veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose. VK Darbuotojų etikos kodekse įtvirtintos ir plėtojamos VPIDĮ nustatytos pareigos (nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas, nesinaudoti tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti, taip pat nesinaudoti viešai neskelbiama tarnybine informacija ir valstybės turtu ne tarnybinei veiklai) ir apribojimai (dovanų ir paslaugų priėmimas).

Dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų taikymas, grindžiamas VPIDĮ nuostatomis. Valstybės kontrolės Dovanų politika nustatyta Antikorupcinio elgesio taisyklėmis. Darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, negali priimti jokių dovanų ar paslaugų, kurių gavimas gali būti suprantamas kaip skatinimas ar atlyginimas už atliekamą arba atliktą darbą, vykdomas funkcijas, priimtą sprendimą ar kitokio palankumo siekimas. Dovanų politikoje įvardijami konkretūs dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimai bei jų išimtys, nustatoma dovanų registravimo, vertinimo ir duomenų apie gautas dovanas skelbimo tvarka.

Darbuotojų etikos kodeksas ir Antikorupcinio elgesio taisyklės skelbiamos Valstybės kontrolės interneto svetainėje, skyriuje „Korupcijos prevencija“, ir institucijos intraneto svetainėje. Su atliktais jų pakeitimais Darbuotojai supažindinami per DVS, taip pat *Microsoft Teams* kanalu „Patarimai“, „VK biuras“ arba tiesioginės *Microsoft Teams* laidos institucijos darbuotojams „45 minutės“ metu. Pradėję eiti pareigas Valstybės kontrolėje darbuotojai su minėtais teisės aktais DVS priemonėmis supažindinami pirmą jų darbo dieną.

VPIDĮ nuostatų vykdymo priežiūra ir kontrolė

VK tikrinamas interesų konflikto valdymo ir kitų VPIDĮ numatytų pareigų bei apribojimų vykdymo veiksmingumas. Organizacijoje periodiškai peržiūrimos ir atnaujinamos patvirtintos tvarkos ir aprašai. Vidaus teisės aktai tikslinami pagal poreikį, taip pat atsižvelgus į Darbuotojų pasiūlymus ar su šia sritimi susijusius klausimus.

VK vykdomas VPIDĮ numatytų pareigų ir apribojimų taikymo švietimas – organizuojami mokymai, kasmet atliekamos VTEK parengtų, PINREG sistemoje esančių mokymų programos. Itin daug dėmesio skiriama pradėjusiems eiti pareigas VK Darbuotojams. Atskirai primenama apie apribojimus pasibaigus tarnybai.

VK atliekamas vidaus auditas. Audito metu, be kita ko, vertinami interesų konflikto valdymo procesų aspektai. Išskirtinis dėmesys teikiamas privačių interesų deklaravimo procedūroms ir viešuosiuose pirkimuose galinčių susiklostyti IK rizikų valdymui.

Siekiant įvertinti ir stebėti atsparumo korupcijai bei Darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo pokytį, organizuojamos anoniminės VK darbuotojų apklausos.

Rekomendacijos (detaliau aptariama Išvados V dalyje „Teikiamos rekomendacijos“, 32 psl.)

- Siekiant teisinio tikrumo ir aiškumo, siūlytina spręsti dėl nuoseklaus Deklaracijų ir privačių interesų stebėsenos, patikros bei interesų konflikto rizikų vertinimo procesų reglamentavimo, numatant tokių procedūrų pagrindus, terminus, periodiškumą, mastą, iniciatyvos teisę turinčių ir kitų jame dalyvaujančių Darbuotojų įgaliojimus, veiksmų seką ir atskirų priemonių (pvz., siūlymas nusišalinti, priminimas teikti ar papildyti Deklaraciją) taikymo ypatumus.
- Siekiant stiprinti Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą Įgalioto asmens (Atitikties pareigūno) lygmeniu, siūlytina spręsti dėl praktikoje jo vykdomų funkcijų reglamentavimo bei platesnių kontrolės ir priežiūros subjekto įgaliojimų suteikimo.
- Siekiant valdyti viešųjų pirkimų procedūrose galinčias kilti interesų konflikto rizikas, siūlytina papildyti Valstybės kontrolės deklaruojančių asmenų sąrašą pirkimuose pareigas atliekančių asmenų pareigybėmis.
- Išankstinių rašytinių rekomendacijų rengimo ir teikimo atvejais numatyti priemones, kurių visuma leistų valdyti ne tik interesų konflikto, bet ir kitų privačiais asmens interesais paremtų veikų (pvz., pasinaudojimas tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai

gauti, viešai neskelbiamos tarnybinės informacijos panaudojimas ne tarnybinei veiklai ir pan.) atsiradimo rizikos veiksnius.

- Vykdant Valstybės kontrolės Darbuotojams skirtą švietimą, be kita ko, aptarti VPIDĮ 12 straipsnyje numatytus apribojimus atstovauti ir galimybes nustatyti tokių ribojimų išimtis.

III Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės statusas ir VPIDĮ taikymo ypatumai

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrole.lt.

Valstybės kontrolės, kaip aukščiausiosios audito institucijos ir nepriklausomos fiskalinės institucijos, statusą, veiklos teisinius pagrindus ir principus, kompetenciją, darbuotojų darbo sąlygas nustato VKĮ.

VKĮ 4 straipsnyje įtvirtintas ,,išorės interesų atribojimo“ principas, pagal kurį, įgyvendindama uždavinius ir vykdydama tam reikalingą veiklą, Valstybės kontrolė, Valstybės kontrolierius, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojai ir kiti Valstybės kontrolės darbuotojai neturi siekti nurodymų ir jų nepriimti iš jokios institucijos ar asmens. Institucijos ir kiti asmenys privalo gerbti Valstybės kontrolės nepriklausomumą, nesiekti daryti ir nedaryti įtakos Valstybės kontrolei ir Valstybės kontrolės darbuotojams, kai jie atlieka savo pareigas.

Valstybės kontrolės darbuotojas – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierius, valstybės kontrolieriaus pavaduotojai, administracijos vadovas, valstybiniai auditoriai, darbuotojai, atliekantys kitus vertinimus, taip pat darbuotojai, padedantys įgyvendinti Valstybės kontrolės uždavinius ir (ar) vykdantys vidaus administravimą, įskaitant ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas (VKĮ 2 straipsnio 6 dalis).

Valstybės kontrolierių 5 metų kadencijai Respublikos Prezidento teikimu skiria Seimas. Valstybės kontrolieriaus pavaduotojus 5 metų kadencijai valstybės kontrolieriaus teikimu skiria Respublikos Prezidentas (VKĮ 20 straipsnio 1 dalis, 21 straipsnio 1 dalis). Su valstybės kontrolieriumi ir valstybės kontrolieriaus pavaduotojais darbo sutartys nesudaromos. Valstybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojų darbo santykius, socialines garantijas reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai taikomi tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų nereglamentuoja VKĮ (VKĮ 19 straipsnis).

Su kitais Valstybės kontrolės darbuotojais sudaromos darbo sutartys. Tokie Valstybės kontrolės darbuotojai nėra laikomi valstybės tarnautojais, jų darbo santykius reguliuoja Lietuvos Respublikos darbo kodeksas ir kiti darbo santykius reglamentuojantys teisės aktai (VKĮ 19 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys). Tačiau VKĮ 22 straipsnio 3 dalis nustato prievolę į Valstybės kontrolę priimtiems dirbti asmenims, išskyrus atliekančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas, teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoti privačius interesus.

Atsižvelgus į Valstybės kontrolės darbuotojų statusą, įgaliojimus ir atliekamų pareigų pobūdį, sprendžiama, kad visos apimties VPIDĮ nuostatos tiesiogiai taikomos valstybės kontrolieriui, jo pavaduotojams, Valstybės kontrolės struktūrinių padalinių vadovams ir pavaduotojams, taip pat kitiems asmenims, turintiems viešojo administravimo įgaliojimus (VPIDĮ 2 straipsnio 5 dalies 2, 7 ir 11 punktai). Pastarųjų asmenų kategorijai priskiriami asmenys, turintys įgaliojimus pradėti administracinio nusižengimo teiseną, atlikti administracinio nusižengimo tyrimą ir surašyti administracinio nusižengimo protokolą (valstybiniai auditoriai, Biudžeto stebėsenos departamento darbuotojai ir Teisėtumo užtikrinimo departamento darbuotojai, dalyvaujantys administracinių nusižengimų protokolo surašymo ir derinimo procedūrose (Valstybės kontrolieriaus 2021 m. birželio 23 d. įsakymo Nr. VE-118 „Dėl administracinių nusižengimų protokolų surašymo“ 1 punktas)).

VK pirkimų komisijų nariams, supaprastintus pirkimus atliekantiems asmenims, pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, viešojo pirkimo iniciatoriams taikomos privačių interesų deklaravimą bei interesų konflikto valdymą reglamentuojančios VPIDĮ nuostatos, taip pat dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimai (VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punktas).

Kiti asmenys, išskyrus atliekančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas, VKĮ 22 straipsnio 3 dalimi įpareigojami deklaruoti privačius interesus. Nors VPIDĮ nuostatų taikymo prasme tokie asmenys nėra priskiriami valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų kategorijai, VK veiklą reglamentuojančiais vidaus teisės aktais jie įgyja pareigą VPIDĮ tvarka deklaruoti privačius interesus, vengti interesų konflikto, nusišalinti, vykdyti IRR ir kt.

IV Atitikties patikrinimo rezultatai

VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS PRINCIPAI IR STRATEGIJA

1. VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS STRATEGIJA PAREMTA AUKŠČIAUSIAIS SKAIDRUMO STANDARTAIS

Valstybės kontrolė savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, VKĮ ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Valstybės kontrolės veikla grindžiama nepriklausomumo, skaidrumo, teisėtumo ir profesionalumo principais (VKĮ 4 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Valstybės kontrolės organizacinė kultūra, siekiami elgesio standartai bei vertybės yra įtvirtintos Valstybės kontrolieriaus 2026 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. VE-37 patvirtintoje Valstybės kontrolės strategijoje 2030 (toliau – Strategija). Pirmame šios Strategijos priede detalizuojamas vienas vertybinių elgesio principų – nepriklausomumas. Aiškinant šio principo turinį, nurodoma: „remiamės faktais ir įrodymais, išliekame objektyvūs ir nešališki“; „išlaikome profesinį atsparumą įtakai, politikai ar spaudimui“.

Asmenys, priimami į Valstybės kontrolės darbuotojų, išskyrus atliekančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas, pareigas, turi būti nepriekaištingos reputacijos ir teisės aktų nustatyta tvarka deklaravę privačius interesus. Valstybiniai auditoriai, prieš pradėdami eiti pareigas, prisiekia Lietuvos Respublikai (VKĮ 22 straipsnio 3 ir 6 dalys).

VPIDĮ siekiama sudaryti sąlygas atskleisti deklaruojančių asmenų privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai (VPIDĮ 1 straipsnis).

VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu Organizacijos vadovas įgyja pareigą kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi VPIDĮ. Taigi VK veikla turėtų būti organizuojama taip, kad būtų užtikrintas VPIDĮ deklaruojantiesiems numatytų pareigų ir galiojančių apribojimų taikymas.

1.1. VK nustatytas interesų konflikto valdymo modelis.

Interesų konflikto valdymo gairės įtrauktos į Valstybės kontrolės veiklą reglamentuojančius vidaus teisės aktus: Darbo tvarkos taisykles (patvirtinta Valstybės kontrolieriaus 2021 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. VE-116), Darbuotojų etikos kodeksą (patvirtinta Valstybės kontrolieriaus 2021 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. VE-117) ir Antikorupcinio elgesio taisykles (patvirtinta Valstybės kontrolieriaus 2022 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. VE-63).

Darbo tvarkos taisyklių XVIII skyriuje „Privačių interesų ir turto bei pajamų deklaravimas“ 230.3 papunkčiu nustatyta pareiga nedelsiant informuoti pagal pavaldumą valstybės kontrolierių, valstybės kontrolieriaus pavaduotoją, struktūrinio padalinio vadovą apie sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros metu galintį kilti interesų konfliktą ir raštu pareikšti apie nusišalinimą (8 priedu patvirtinta Nusišalinimo forma) arba prašyti pateikti rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių pareigų atlikimo privalu nusišalinti.

Darbuotojų etikos kodekso III skyriuje „Pagrindinės etikos vertybės“ detalizuojamas viešojo intereso užtikrinimo principas, nurodant, kad Darbuotojas turi vengti grėsmių nepriklausomumui ir objektyvumui, susijusių su politinėmis pažiūromis, vadovavimu, savikontrole, finansiniais ar kitais asmeniniais interesais, santykiais su kitais asmenimis ir jų įtaka. Būtina vengti aplinkybių, kai privatūs interesai galėtų paveikti sprendimų priėmimą ar sudarytų tokią regimybę visuomenei (Darbuotojų etikos kodekso 9 punktas, 9.2 papunktis).

Darbuotojų etikos kodekso II skyriuje „Bendrieji etikos reikalavimai“ įtvirtinta pareiga vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų tokio konflikto regimybės, laikytis VPIDĮ ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų nuostatų (Darbuotojų etikos kodekso 5.4 papunktis). Darbuotojas privalo nedelsdamas informuoti pagal tiesioginį pavaldumą struktūrinio padalinio vadovą, administracijos

vadovą, valstybės kontrolieriaus pavaduotoją ar valstybės kontrolierių apie kilusį interesų konfliktą ir nusišalinti nuo dalyvavimo tolesnėje sprendimo rengimo, svarstymo ir priėmimo procedūroje (Darbuotojų etikos kodekso 5.5 papunktis)

Antikorupcinio elgesio taisyklių III skyriuje „Bendrosios korupcijos netoleravimo nuostatos“ įtvirtintas interesų konflikto vengimo principas. Nurodoma, kad Darbuotojai privalo vengti bet kokio interesų konflikto, funkcijas vykdyti nešališkai ir objektyviai. Esant interesų konfliktui, privalu nusišalinti ir laikytis VPIDĮ bei Valstybės kontrolieriaus įsakymuose nustatytų elgesio taisyklių (Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.4 papunktis). Siekiant valdyti galimus ir esamus interesų konfliktus bei iš to kylančias rizikas, Darbuotojams teikiamos rekomendacijos, kaip tinkamai elgtis, patekus į interesų konflikto situaciją (Antikorupcinio elgesio taisyklių 8.7 papunktis).

1.2. Nepakantumas kronizmo ir nepotizmo apraiškoms įtvirtintas Antikorupcinio elgesio taisyklėse.

Valstybės kontrolės darbuotojai privalo laikytis nepakantumo korupcijai principo. VK netoleruojamos jokios korupcijos pasireiškimo formos (kyšininkavimas, nepotizmas, kronizmas, neteisėtas atlygis, papirkimas, prekyba poveikiu, piktnaudžiavimas ar kitos korupcinio pobūdžio veikos, kuriomis būtų siekiama naudos sau ar kitiems asmenims) (Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.1. papunktis).

Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.6 papunkčiu nustatytas nepotizmo ir kronizmo vengimo principas. Įvirtinta, kad Darbuotojai neproteguoja artimais giminystės arba svainystės ryšiais susijusių asmenų ir kitų artimų asmenų (nepotizmas), taip pat Darbuotojų draugų (kronizmas), nesiekia pasinaudoti einamomis pareigomis ir įtaka (galia).

Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.5 papunkčiu nustatytas nepiktnaudžiavimo suteiktais įgaliojimais principas. Darbuotojai įpareigojami savo pareigas vykdyti sąžiningai, nesinaudodami tarnybine padėtimi asmeninei ar artimų asmenų naudai gauti ir neatlikdami kitu požiūriu Valstybės kontrolei ar viešiesiems interesams žalingos veiklos.

1.3. Dovanų politika yra nustatyta Antikorupcinio elgesio taisyklių V skyriuje „Dovanų politika“.

Darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su jų einamomis pareigomis, išskyrus VPIDĮ numatytas išimtis (dovanas, gautas pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtas dovanas su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba paslaugas, kurios yra naudojamos tarnybiniais tikslais) (Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.8 papunktis).

Darbuotojų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas gautų dovanų ir reprezentacijai skirtų dovanų įvertinimas, registravimas ir naudojimas detaliai reglamentuotas Antikorupcinio elgesio taisyklių V skyriuje. Informacija apie Dovanų registre užregistruotas dovanas skelbiama Valstybės kontrolės interneto svetainės skiltyje „Korupcijos prevencija“.

1.4. Užtikrinama, kad aktuali informacija Darbuotojams būtų patogiai pasiekiama.

Darbuotojų etikos kodeksas ir Antikorupcinio elgesio taisyklės skelbiamos Valstybės kontrolės interneto svetainėje, skyriuje „Korupcijos prevencija“, ir institucijos intraneto svetainėje (prieiga – tik Valstybės kontrolės darbuotojams), skyriuje „Personalas“ ir „Korupcijos prevencijos biblioteka“. Darbo tvarkos taisyklės patalpintos Valstybės kontrolės intraneto svetainėje.

Su minėtais teisės aktais ir jų pakeitimais Darbuotojai supažindinami per DVS, taip pat *Microsoft Teams* kanalu „Patarimai“, „VK biuras“ arba tiesioginės *Microsoft Teams* laidos institucijos darbuotojams „45 minutės“ metu.

Valstybės kontrolės intraneto skyriuose „Korupcijos prevencijos biblioteka“, „Atmintinės“ ir „Darbuotojų etika“ patalpinta metodinė informacija, rekomendacijos ir atmintinės dėl Darbuotojams taikomų elgesio standartų laikymosi, taip pat informacija viešųjų ir privačių interesų derinimo klausimais.

Pradėję eiti pareigas Valstybės kontrolėje darbuotojai su minėtais teisės aktais DVS priemonėmis supažindinami pirmą jų darbo dieną. Vadovaujantis Darbo tvarkos taisyklių 19 punktu, pateikiama Naujo darbuotojo susipažinimo su Valstybės kontrolės dokumentais deklaracija.

2. VALSTYBĖS KONTROLĖS VADOVYBĖ SAVO PAVYZDŽIU FORMUOJA AUKŠČIAUSIUS SKAIDRAUS, NEŠALIŠKO IR OBJEKTYVAUS ELGESIO STANDARTUS

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pabrėžęs, kad valstybės institucijų vadovams taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai. Visuomenė turi pagrįstų lūkesčių, kad valstybės institucijų vadovai yra ne tik aukštesnės profesinės kvalifikacijos, bet ir veikia laikydamiesi aukštesnių moralės ir tarnybinės etikos principų (*2004 m. lapkričio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A3-750-2004*). Vadovybės elgesys formuoja visos organizacijos darbuotojų požiūrį į interesų konflikto rizikas, jų toleravimo ribas ir kuria interesų konflikto valdymo standartus.

2.1. Vertinamuoju laikotarpiu Organizacijoje ir VTEK nebuvo gauta pranešimų (atlikta tyrimų) dėl Valstybės kontrolės vadovybės elgesio atitikties VPIDĮ nuostatoms.

Vadovaujamas pareigas einantys asmenys pareigą rodyti sektiną pavyzdį įgyja Antikorupcinio elgesio taisyklių nuostatomis.

Asmeninis pavyzdys yra esminis nepakantumo korupcijai kultūros formavimo Valstybės kontrolėje veiksnys. Asmenys, savo elgesiu rodydami pavyzdį pavaldiems Darbuotojams, užtikrina, kad jiems priskirtose veiklos srityse vykdoma veikla būtų sąžininga ir skaidri (Antikorupcinio elgesio taisyklių 7.2 papunktis).

Vadovaujamas pareigas einantys Darbuotojai savo elgesiu formuoja Antikorupcinio elgesio taisyklėse numatytus antikorupcinio elgesio standartus ir užtikrina, kad jų atsakomybei priskirtose srityse veikla būtų vykdoma skaidriai. Kiekvieno vadovo pareiga – antikorupcinio elgesio standartų įtvirtinimas pavaldiems Darbuotojams, komunikacija su Darbuotojais ir tinkamo elgesio formavimas (Antikorupcinio elgesio taisyklių 42 punktas).

2.2. Vertinamos Valstybės kontrolės vadovybės tarnybinėje veikloje galinčios kilti IK rizikos.

Valstybės kontrolės Įgaliotas asmuo interesų konflikto rizikos vertinimą atlieka, vadovaudamasis VTEK parengtomis rekomendacijomis „Privačių interesų rizikų atpažinimo ir vertinimo vadovas“ (2025 m. rugsėjo 16 d. versija). Atlikus IK rizikos vertinimą, parengiama IK rizikų vertinimo ataskaita (registruojama DVS ir nukreipiama susipažinti VK darbuotojui ir jo tiesioginiam vadovui).

Pavyzdžiui, 2025 m. atliktas Valstybės kontrolieriaus pavaduotojo tarnybinėje veikloje galinčio kilti IK rizikos vertinimas. Nepaisant to, kad nustatytos rizikos nebuvo tiesioginio ir akivaizdaus interesų konflikto priežastimi, įvertinus galimą žalą VK reputacijai, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojui pateiktos IRR, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo privalu nusišalinti (2025 m. spalio 29 d. Nr. IRE-5).

2.3. Darbuotojai skatinami pranešti apie VPIDĮ nuostatų pažeidimus anonimiškai.

Organizacijoje sukurtas vidinis pranešimų kanalas – pranesk@valstybeskontrole.lt. Šiuo kanalu Darbuotojai skatinami pranešti apie bet kokius VPIDĮ nuostatų pažeidimus anonimiškai. Vertinamuoju laikotarpiu pranešimų apie galimus VPIDĮ nuostatų pažeidimus nebuvo gauta.

Detalesnė informacija paskelbta viešai VK interneto svetainėje/Pranešėjų apsauga.

3. VPIDĮ NUMATYTŲ PAREIGŲ IR APRIBOJIMŲ VYKDYMO PRIEŽIŪRĄ ATLIEKA ĮGALIOTAS ASMUO

VI VPIDĮ skirsnyje įtvirtinama šio teisės akto laikymosi kontrolė ir atsakomybė. Kaip deklaruojantys asmenys laikosi šio įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri ne tik VTEK, bet ir institucijų, įstaigų vadovai arba jų įgalioti asmenys (VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai).

Taigi, siekdamas tinkamai valdyti institucijoje galinčias susiklostyti interesų konflikto situacijas, vadovas gali pasitelkti atsakingus asmenis ir suteikti jiems VPIDĮ kontrolės subjekto įgaliojimus, pvz.:

- tikrinti privačių interesų duomenis ir jų pagrindu valdyti interesų konflikto rizikas;
- teikti siūlymus nusišalinti nuo dalyvavimo interesų konfliktą keliančiose procedūrose;
- spręsti ar teikti siūlymus dėl pateikto nusišalinimo (ne)priėmimo;
- rengti ir teikti IRR;
- vykdyti kitas prevencijos priemones (švietimas, informavimas apie apribojimus ir pan.).

3.1. Valstybės kontrolėje paskirtas už interesų konflikto valdymą atsakingas asmuo ir tai yra dalis jo funkcijų.

Valstybės kontrolieriaus 2021 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. VE-100 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės administracijos vadovo, atitikties pareigūno, kibernetinės saugos pareigūno ir patarėjo pareigybių aprašymų patvirtinimo“ patvirtintas VK Atitikties pareigūno pareigybės aprašymas. Šios pareigybės paskirtis – vykdyti KPĮ nustatytas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo asmens funkcijas, įgyvendinti darbuotojų privačių interesų, turto ir pajamų deklaravimo laikymosi priežiūrą, atlikti Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatytas Valstybės kontrolės duomenų apsaugos pareigūno funkcijas, tvarkyti ir nagrinėti vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu

gautą informaciją, atstovauti Valstybės kontrolei santykiuose su darbo taryba, vykdyti saugos įgaliotinio funkcijas.

VK atitikties pareigūnas tiesiogiai pavaldus Valstybės kontrolieriui.

3.2. Valstybės kontrolės atitikties pareigūnui suteikta dalis VPIDĮ priežiūros ir kontrolės subjekto įgaliojimų.

3.2.1. Privačių interesų deklaracijoje pateiktus duomenis ir privačius interesus gali tikrinti institucijos, kurioje deklaruojantis asmuo dirba, **vadovas ar jo įgaliotas asmuo,** perkančiojo subjekto vadovas ar jo įgaliotas asmuo arba VTEK (VPIDĮ 9 straipsnis).

Įgaliotas asmuo (Atitikties pareigūnas) konsultuoja Darbuotojus ir kitus deklaruojančio asmens statusą turinčius asmenis deklaravimo klausimais, informuoja juos apie pareigą pateikti privačių interesų deklaraciją (Darbo tvarkos taisyklių 231 punktas). Nors atskira privačių interesų deklaravimo ir duomenų patikros tvarka nėra nustatyta, Įgaliotas asmuo atlieka Darbuotojų privačių interesų deklaravimo bei jų derinimo kontrolę ir stebėseną. Jam suteikti įgaliojimai PINREG sistemoje sugretinti deklaracijų duomenis su esančiais kituose valstybės registrais.

3.2.2. Jeigu deklaruojančiojo atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais, asmuo privalo informuoti institucijos **vadovą ar jo įgaliotą asmenį** ir pareikšti nusišalinimą (VPIDĮ 11 straipsnio 2 dalis).

VK apie interesų konfliktą informuojamas ir nusišalinimas pareiškiamas pagal pavaldumą Valstybės kontrolieriui, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojui, struktūrinio padalinio vadovui (Darbo tvarkos taisyklių 230.3 papunktis). Darbuotojo pareikštas nusišalinimas nukreipiamas vertinti ir derinti jį DVS Įgaliotam asmeniui.

3.2.3. Institucijos **vadovas ar jo įgaliotas asmuo** motyvuotu rašytiniu sprendimu gali nepriimti deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo ir įpareigoti jį toliau atlikti tarnybines pareigas (VPIDĮ 11 straipsnio 3 dalis).

VK darbuotojo pareikšto nusišalinimo (ne)priėmimo klausimą sprendžia tiesioginis vadovas. Įgaliotas asmuo dalyvauja sprendimo priėmimo procedūroje – konsultuoja ir derina sprendimą DVS.

3.2.4. Deklaruojantis asmuo privalo vykdyti VTEK, institucijos **vadovo ar jo įgalioto** asmens rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo jis privalo nusišalinti (VPIDĮ 11 straipsnio 5 dalis).

IRR Darbuotojui teikia tiesioginis jo vadovas (Darbo tvarkos taisyklių 230.3 papunktis). Įgaliotas asmuo dalyvauja IRR rengimo procesuose (teikia konsultacijas, derina dokumentą DVS).

3.2.5. Institucijos **vadovas ar jo įgaliotas asmuo** motyvuotu rašytiniu sprendimu nušalina deklaruojantį asmenį nuo tarnybinių pareigų atlikimo, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas yra susijęs su jo privačiais interesais ir gali sukelti interesų konfliktą (VPIDĮ 11 straipsnio 6 dalis).

Sprendimą dėl Darbuotojo nušalinimo IK atveju priima tiesioginis jo vadovas (Darbo tvarkos taisyklių 230.3 papunktis). Vertinamuoju laikotarpiu tokių atvejų nėra buvę. Priimant sprendimą dėl nušalinimo konsultuojamasi su Atitikties pareigūnu – dalyvauja derinant sprendimą DVS.

3.2.6. VPIDĮ 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse įvardytų teisės atstovauti apribojimų išimtis, konkrečiais atvejais įvertinę interesų konflikto riziką, gali nustatyti institucijos **vadovas ar jo įgaliotas atstovas** (VPIDĮ 12 straipsnio 4 dalis).

Minėtų teisės atstovauti apribojimų išimtis galėtų nustatyti institucijos vadovas – Valstybės kontrolierius. Vertinamuoju laikotarpiu tokių atvejų nebuvo.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veikla grindžiama aukščiausiais skaidraus elgesio standartais. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytos pareigos ir apribojimai detalizuojami Organizacijos veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose (Darbo tvarkos taisyklės, Darbuotojų etikos kodeksas ir Antikorupcinio elgesio taisyklės). Minėtuose dokumentuose, be kita ko, įtvirtinti interesų konflikto vengimo, nepakantumo korupcijai bei nepotizmo ir kronizmo apraiškoms principai.

Valstybės kontrolės vadovybė asmeniniu pavyzdžiu formuoja aukščiausius skaidraus, nešališko ir objektyvaus elgesio standartus. Asmeninis pavyzdys yra esminis nepakantumo korupcijai kultūros formavimo Valstybės kontrolėje veiksnys. Todėl vertinamos ir Valstybės kontrolės vadovybės tarnybinėje veikloje galinčios kilti IK rizikos. Organizacijoje sukurtu vidiniu pranešimų kanalu Darbuotojai skatinami pranešti apie bet kokius VPIDĮ nuostatų pažeidimus anonimiškai. Vertinamuoju laikotarpiu pranešimų apie galimus VPIDĮ nuostatų pažeidimus nebuvo gauta.

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytų pareigų ir apribojimų vykdymo priežiūrą atlieka Įgaliotas asmuo (Valstybės kontrolės atitikties pareigūnas).

Įgaliotas asmuo konsultuoja privačių interesų deklaravimo klausimais, informuoja apie pareigą pateikti Deklaraciją. Jam suteikti įgaliojimai tikrinti privačių interesų deklaracijose pateiktus duomenis ir gretinti juos su esančiais kituose registruose. Įgaliotas asmuo atlieka Darbuotojų privačių interesų deklaravimo bei jų derinimo kontrolę ir stebėseną.

Praktikoje Įgaliotas asmuo dalyvauja interesų konflikto valdymo procesuose (pvz., teikiant siūlymus nusišalinti, sprendžiant pateikto nusišalinimo (ne)priėmimo klausimus, vertinant IK rizikas, derinant IRR dokumentą DVS ir kt.), bet šie įgaliojimai jo veiklos aprašuose nėra reglamentuoti.

GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDYS

Vertinamos ir Valstybės kontrolės vadovybės tarnybinėje veikloje galinčios kilti IK rizikos.

Asmeninis vadovų pavyzdys yra esminis nepakantumo korupcijai kultūros formavimo organizacijose veiksnys. Sudarydami galimybę vertinti jų pačių rizikas, vadovai formuoja aukščiausius skaidraus, nešališko ir objektyvaus elgesio standartus.

PRIVAČIŲ INTERESŲ DEKLARAVIMAS

4. VALSTYBĖS KONTROLĖJE ATLIEKAMA PRIVAČIŲ INTERESŲ DEKLARAVIMO IR DUOMENŲ PATIKRA

Deklaruojantys asmenys privalo VPIDĮ nustatyta tvarka deklaruoti privačius interesus (VPIDĮ 3 straipsnio 2 dalis). Privatūs interesai deklaruojami, pateikiant privačių interesų deklaraciją VTEK nustatyta tvarka elektroninėmis priemonėmis (per PINREG sistemą), išskyrus VPIDĮ 5 straipsnyje numatytas išimtis (VPIDĮ 4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio 1 dalis). Privačių interesų deklaracijos turinys reglamentuojamas VPIDĮ 6 straipsnyje.

Organizacijoje turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (VPIDĮ 22 straipsnio 2 dalis).

Organizacijų vadovai ar jų įgalioti asmenys informuoja į pareigas renkamus, priimamus ir skiriamus asmenis ir asmenis, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus kitais pagrindais (deklaruojančio asmens statusą turintis asmuo), apie pareigą pateikti deklaraciją. Deklaruojantis asmuo apie šią pareigą informuojamas priėmimo, skyrimo į pareigas ar deklaruojančio asmens statuso įgijimo metu (VPIDĮ 4 straipsnio 2 dalis).

4.1. Valstybės kontrolėje patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus per PINREG, sąrašas.

Valstybės kontrolieriaus 2025 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. VE-27 „Dėl Valstybės kontrolės pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo“ nustatyta, kad teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoti privačius interesus privalo Valstybės kontrolieriaus 2021 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. VE-54 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame sąraše įvardytos pareigybės (išskyrus darbuotojus, vykdančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas).

Šiame sąraše įvardijamos VPIDĮ 2 straipsnio 5 dalyje numatytos pareigybės. Tarp deklaruojančiųjų – ir kiti darbuotojai, kuriems priskirtos funkcijos yra susijusios su valstybės ar savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų lėšų valdymu, valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, administracinių sprendimų rengimu bei priėmimu ar viešųjų paslaugų teikimu (VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 13 punktas), pvz., Finansų departamento vadovas, Finansų ir apskaitos specialistas, Turto valdymo ir priežiūros specialistas, Veiklos aprūpinimo ir saugos specialistas ir kt.

VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punkte įvardyti deklaruojantys asmenys (pirkimų procedūrose pareigas atliekantys asmenys) į šį sąrašą nėra įtraukti.

4.2. Valstybės kontrolėje veikia išankstinė privačių interesų deklaravimo prevencija.

Apie pareigą teikti privačių interesų deklaraciją asmuo informuojamas jo priėmimo, skyrimo į pareigas ar deklaruojančio asmens statuso įgijimo metu. Kai kandidatai laimi atrankos konkursą, apie pareigą deklaruoti privačius interesus juos informuoja Valstybės kontrolės Personalo departamentas.

VK taikoma adaptacijos programa. Jos metu Įgaliotas asmuo susitinka su naujai priimtu darbuotoju, patikrina, ar laiku pateikta deklaracija, aptaria deklaruotus duomenis. Susitikimo metu užduodami klausimai dėl rizikų, galinčių kelti interesų konfliktą, įsitikinama, ar nekyla nuolatinis interesų konfliktas ir pan.

4.3. Esant nedeklaruotų duomenų, deklaruojančiam asmeniui siunčiamas laisvos formos priminimas ir raginama deklaraciją papildyti.

Oficialūs raginimai nėra teikiami. VK darbuotojams siunčiamas laisvos formos priminimas pateikti ar patikslinti privačių interesų deklaraciją. Tarp VK darbuotojui siunčiamo priminimo adresatų gali būti ir tiesioginis jo vadovas. Vertinamuoju laikotarpiu nėra buvę atvejų, kad, gavęs priminimą, Darbuotojas Deklaracijos nepateiktų ar nepapildytų.

4.4. Valstybės kontrolėje atliekama privačių interesų duomenų patikra.

VK Vidaus teisės aktuose nėra nustatyta, kokiu periodiškumu yra tikrinami Darbuotojų Deklaracijų duomenys.

Pagal nusistovėjusią praktiką Įgaliotas asmuo Deklaracijų duomenis patikrina:

- visada, kai iš PINREG gaunama informacija apie Darbuotojo pateiktą ar patikslintą Deklaraciją;
- nereguliariai, pasirenkant VK struktūrinį padalinį;
- kartą per metus (visų VK padalinių vadovų);
- atskirais atvejais atliekama visos VK audito grupės narių Deklaracijų patikra ir, vadovaujantis VTEK Privačių interesų rizikų atpažinimo ir vertinimo vadovu (2025 m. gegužės 16 d. versija), vertinamos interesų konflikto rizikos (atvejai, audito padalinių vadovų ar VK vadovybės iniciatyva, parenkami pagal auditorių profesinę patirtį, audito temos jautrumą ar audituojamus subjektus).

Privačių interesų deklaracijų turinys yra gretinamas su duomenimis, esančiais Lietuvos Respublikos registruose ir kitais viešai prieinamais šaltiniais. 2025 m. balandžio 9 d. VK ir VTEK, siekdamos stiprinti interesų konfliktų valdymą ir privačių interesų deklaravimo kontrolę, pasirašė bendradarbiavimo susitarimą, kuriuo VK suteikta teisė PINREG sistemoje inicijuoti privačių interesų deklaracijų duomenų sutikrinimą su kitų registrų duomenimis.

Atlikus interesų konflikto rizikų vertinimą, parengiama Rizikų vertinimo ataskaita. Dokumentas registruojamas DVS ir siunčiamas susipažinti deklaruojančiam asmeniui (kai teikiama IRR) arba audito padalinio vadovui ir VK vadovybei (kai atliekamas audito grupės IK rizikų vertinimas).

VK atliekama deklaravimo ir privačių interesų duomenų patikra, bet tokia procedūra nėra detaliai reglamentuota. Nesama aprašo, kuriame būtų nustatyta, kokiais pagrindais, periodiškumu ir apimtimi duomenys yra tikrinami, įtvirtintas priminimo teikti ar papildyti Deklaraciją institutas, numatyta veiksmų seka tais atvejais, jeigu tokio priminimo Darbuotojas

nepaisytų, įvardyti Deklaracijų stebėsenos ir patikros procese iniciatyvos teisę turintys ir kiti jame dalyvaujantys Darbuotojai ir kiti veiksmai.

Organizacijoje patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Šiame sąraše įvardijami VPIDĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyti valstybinėje tarnyboje pareigas einantys subjektai ir VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 13 punkto pareigybės (darbuotojai, kuriems priskirtos funkcijos yra susijusios su valstybės ar savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų lėšų valdymu, valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, administracinių sprendimų rengimu bei priėmimu ar viešųjų paslaugų teikimu). Į pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą nėra įtraukti VK pirkimų procedūrose dalyvaujantys asmenys (VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punktas), nes pareigą teikti Deklaraciją jie yra įgiję dėl statuso VK.

PAREIGOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪROSE

VK viešųjų pirkimų procedūros vykdomos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2023 m. sausio 31 d. įsakymas Nr. VE-17). Minėtu aprašu nustatoma Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų sistema ir Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo, vidaus kontrolės, atskaitomybės ir atsakomybės tvarka.

VPIDĮ nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo, interesų konflikto valdymo ir dovanų bei paslaugų priėmimo apribojimų taikomi perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto (toliau kartu – perkantysis subjektas) vadovams, pirkimų komisijų nariams, perkančiojo subjekto vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus asmenims, perkančiojo subjekto atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, viešojo pirkimo, pirkimo, atliekamo vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiojo subjekto, koncesijos iniciatoriams (VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punktas).

5. VK VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪROSE DALYVAUJANTYS ASMENYS PRIVAČIŲ INTERESŲ DEKLARACIJAS PATEIKIA IKI PIRKIMO PRADŽIOS

Perkančiųjų subjektų pirkimų komisijų nariai, asmenys, perkančiųjų subjektų vadovų paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, ir perkančiųjų subjektų atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, pirkimo iniciatoriai deklaraciją pateikia arba patikslina iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios. Deklaracijoje nurodomos pirkimų procedūrose atliekamos pareigos ir pagal VPIDĮ 6 straipsnio 1 ir 2 dalis deklaruotini duomenys.

Perkančiųjų subjektų pirkimų komisijų nariai, asmenys, perkančiųjų subjektų vadovų paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, perkančiųjų subjektų atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, pirkimo iniciatoriai, nepateikę deklaracijos, neturi teisės dalyvauti pirkimų procedūrose ir turi būti atšaukti iš atitinkamų pareigų (VPIDĮ 5 straipsnio 6 dalis).

5.1. Asmenys, nepateikę privačių interesų deklaracijos iki viešojo pirkimo pradžios, tolesnėse procedūrose nedalyvauja.

Remiantis Valstybės kontrolieriaus 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. VE-17 patvirtinto Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 14 punktu:

- Valstybės kontrolieriaus ar jo įgalioto asmens paskirti pirkimo procedūrose dalyvaujantys stebėtojai, komisijos nariai, Mažos vertės viešųjų pirkimų komisijos nariai, pirkimų organizatoriai, pirkimo iniciatoriai, ekspertai, už pirkimo sutarties vykdymą atsakingi asmenys ir kiti pirkimuose dalyvaujantys ar galintys daryti įtaką jų rezultatams asmenys ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų paskyrimo (bet ne vėliau kaip iki atitinkamų funkcijų vykdymo pradžios) turi pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą, o VPIDĮ 4 straipsnio 3 dalies 10 punkte įvardyti asmenys – ir deklaruoti privačius interesus, nurodydami pareigas pirkimo procedūrose;
- įgaliotas Administravimo departamento darbuotojas (Administravimo departamento veiklos aprūpinimo ir saugos patarėjas) kontroliuoja, kad darbuotojai, dalyvaujantys pirkimų procese, pasirašytų konfidencialumo pasižadėjimą ir deklaruotų privačius interesus;
- įgaliotas Administravimo departamento darbuotojas, nedelsdamas pasirinktomis priemonėmis (DVS, el. paštu ar kt.) raštu informuoja darbuotoją, dalyvaujantį pirkimų procese, apie pareigą pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą ir, jei taikoma, deklaruoti privačius interesus;
- jeigu VK darbuotojas, dalyvaujantis pirkimų procese, nėra pateikęs ar papildęs privačių interesų deklaracijos, įgaliotas Administravimo departamento darbuotojas apie tai ne vėliau kaip iki atitinkamų funkcijų vykdymo pradžios raštu (el. paštu ar kitomis priemonėmis) informuoja komisijos pirmininką ir (ar) administracijos vadovą.

Administravimo departamento veiklos aprūpinimo ir saugos patarėjas kontroliuoja, kad darbuotojai, dalyvaujantys viešųjų pirkimų procese, VK nustatyta tvarka pasirašytų konfidencialumo pasižadėjimą ir teisės aktų nustatyta tvarka deklaruotų privačius interesus (Valstybės kontrolieriaus 2021 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. VE-97 patvirtinto Administravimo departamento veiklos aprūpinimo ir saugos patarėjo pareigybės aprašymo 7.4 papunktis).

Remiantis VKĮ 22 straipsnio 3 dalimi, visi VK darbuotojai, išskyrus atliekančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas, yra priskiriami deklaruojančių asmenų kategorijai. Ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas vykdantys darbuotojai (vairuotojas, komendantas ir kiemsargis) viešųjų pirkimų procedūrose nedalyvauja.

6. VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪROSE NETOLERUOJAMOS IK RIZIKOS

Atliekant pirkimus, kylantiems perkančiosios organizacijos interesų konfliktams priskiriami atvejai, kai perkančiosios organizacijos ar pagalbinės pirkimų veiklos paslaugų teikėjo darbuotojai, pirkimo iniciatoriai, Komisijos nariai ar ekspertai, stebėtojai, dalyvaujantys pirkime ar galintys daryti įtaką jo rezultatams, turi tiesioginį ar netiesioginį finansinį, ekonominį ar kitokio pobūdžio asmeninį suinteresuotumą, galintį pakenkti jų nešališkumui ir nepriklausomumui pirkimo metu (Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 21 straipsnio 1 dalis).

Viešųjų pirkimų įstatyme pateikiama IK apibrėžtis siejama su bet kokio pobūdžio suinteresuotumu ir būtinybe vengti net menkiausių abejonių dėl nešališko ir objektyvaus elgesio. Tuo atveju, jeigu, atlikus išsamų patikrinimą, nustatomos VPĮ 21 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos sąlygos, perkančioji organizacija privalo:

- nušalinti perkančiosios organizacijos atstovą nuo konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas lemtų pirkimo procedūrų neskaidrumą;
- įvertinti, ar tiekėjas turėtų būti pašalinamas iš viešojo pirkimo procedūros VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 2 punkto pagrindu su sąlyga, kad atitinkamos padėties nėra galimybės ištaisyti.

Remiantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų tarnybos (VPT) suformuota praktika, pareiga įrodyti, kad buvo imtasi visų reikiamų priemonių, tiriant bei pašalinant visus galimus ar esamus interesų konfliktus, tenka perkančiajai organizacijai (plačiau: VPT metodinės rekomendacijos).

6.1. Viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų pateiktų privačių interesų deklaracijų duomenys dar iki procedūros pradžios sugretinami su esančiais Lietuvos Respublikos registruose ir (ar) kitose IS.

Įgaliotas asmuo PINREG pagalba visų viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų (pirkimų iniciatorius ir pirkimų komisijos nariai) Deklaracijų duomenis sugretina su esančiais Lietuvos Respublikos registruose ar kitose IS.

Jeigu gaunama papildoma, Deklaracijose nepateikta informacija, Įgaliotas asmuo laisva forma (el. paštu ar *Microsoft Teams*) informuoja Administravimo departamento vadovą ir (ar) deklaruojančius asmenis apie poreikį papildyti deklaracijos duomenis.

Pagal Administravimo departamento vadovo kreipimąsi, tokia procedūra prevenciškai atliekama ir vieną kartą metuose, kai, remiantis Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 14^1 punktu, atnaujinamas pirkimuose dalyvaujančių asmenų konfidencialumo pasižadėjimas.

6.2. Nustačius IK rizikų, suinteresuotas asmuo gali būti nušalinimas.

Remiantis VK viešųjų pirkimų komisijos reglamento (Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo, patvirtinto 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. VE-17, 1^1 priedas) 11 punktu, asmuo, patekęs į interesų konflikto situaciją, privalo nusišalinti ar gali būti nušalinamas nuo sprendimų, susijusių su atitinkamu pirkimu, rengimo, svarstymo, priėmimo proceso ar jo stebėjimo. Jeigu nustatoma, kad į šią situaciją pateko stebėtojas, Valstybės kontrolė informuoja instituciją ar įstaigą, įgaliojusią asmenį stebėtojo teisėmis dalyvauti pirkimų komisijos posėdžiuose.

Siekiant valdyti VK pirkimų procedūrose galinčio susiklostyti IK rizikas, vykdoma deklaracijų ir su privačiais interesais susijusių duomenų stebėsena. Pirkimuose dalyvaujantys stebėtojai, komisijos nariai, Mažos vertės viešųjų pirkimų komisijos nariai, pirkimų organizatoriai, pirkimo iniciatoriai, ekspertai, už pirkimo sutarties vykdymą atsakingi asmenys ir kiti pirkimuose dalyvaujantys ar galintys daryti įtaką jų rezultatams asmenys pareigas pirkimo procedūrose Deklaracijoje privalo nurodyti ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų paskyrimo (bet ne vėliau kaip iki atitinkamų funkcijų vykdymo pradžios).

Valstybės kontrolės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše nustatytos pagrindinės pirkimų procedūrose dalyvaujančio asmens pareigos (teikti Deklaraciją, vengti IK ir nusišalinti), įvardytas kontrolės subjektas (Administravimo departamento veiklos aprūpinimo ir saugos patarėjas kontroliuoja, kad privatūs interesai būtų deklaruoti, informuoja komisijos

pirmininką ir (ar) administracijos vadovą, jeigu tai nėra padaryta), bet detalesnė veiksmų ir taikomų priemonių seka nėra numatyta. Pavyzdžiui, neaptarti atvejai, kai Deklaracijos nepateikia ar nepapildo pirkimo komisijos pirmininkas, neįtvirtintas priminimo teikti Deklaraciją institutas, su tuo susiję terminai, nenumatyta veiksmų seka tais atvejais, jeigu tokio priminimo nebūtų paisoma, neįvardytas subjektas, turintis teisę taikyti nušalinimo institutą ir tokios procedūros eiga. Nors praktikoje Įgaliotas asmuo (Atitikties pareigūnas) atlieka privačių interesų stebėseną, Deklaracijų ir privačių interesų patikros procedūra (pagrindai, periodiškumas, procedūros iniciatorius/vykdytojas, rezultatai ir atitinkamų priemonių taikymo atvejai) nėra nustatyti.

GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDYS

Pirkimuose dalyvaujantys asmenys privačius interesus deklaruoja ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų paskyrimo (bet ne vėliau kaip iki atitinkamų funkcijų vykdymo pradžios) dienos.

Nustatytas terminas atveria galimybę atlikti išankstinę deklaracijų ir su privačiais interesais susijusių duomenų stebėseną bei valdyti pirkimų procedūrose galinčio susiklostyti IK rizikas.

INTERESŲ KONFLIKTO VALDYMAS

7. VALSTYBĖS KONTROLĖJE TAIKOMOS IŠANKSTINĖS INTERESŲ KONFLIKTO VALDYMO PRIEMONĖS

Privatūs interesai deklaruojami, pateikiant privačių interesų deklaraciją per PINREG sistemą. PINREG asmens duomenų tvarkymo tikslas – sudaryti sąlygas deklaruojantiems asmenims tinkamai įgyvendinti VPIDĮ numatytas pareigas, sudaryti sąlygas VTEK bei kitoms institucijoms ir įstaigoms vertinti ir valdyti interesų konfliktų riziką, užkirsti kelią galimiems pažeidimams (VPIDĮ 19 straipsnio 3 dalis).

Remdamasis Deklaracijomis, privačių interesų duomenimis, institucijos ar įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo gali teikti rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo deklaruojantis asmuo privalo nusišalinti (VPIDĮ 11 straipsnio 5 dalis).

Vadovaujantis VPIDĮ 23 straipsnio 7 dalies 1 punktu, pripažįstama, kad deklaruojantis asmuo šiurkščiai pažeidė šio įstatymo nuostatas, jeigu dėl vertinamų deklaruojančiojo veikų jam jau buvo pateiktos išankstinės rašytinės rekomendacijos (siūlymai, nuo kokių sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo jis privalo nusišalinti).

7.1. Pareiga vengti interesų konflikto įtvirtinama draudimu vykdyti su privačiais interesais susijusias tarnybines funkcijas.

Valstybinis auditorius ir darbuotojas, atliekantis kitus vertinimus, privalo elgtis nepriekaištingai su subjekto darbuotojais, neduoti pagrindo nepasitikėti, vengti bet kokių ryšių su subjekto darbuotojais, kurie gali sukelti interesų konfliktą ar sudaryti tokio konflikto regimybę (Darbuotojų etikos kodekso 15.1 papunktis).

Remiantis Darbuotojų etikos kodekso 16 punktu, Valstybiniam auditoriui ir darbuotojui,

atliekančiam kitus vertinimus, draudžiama atlikti valstybinį auditą ir (arba) dalyvauti valstybiniame audito procese, ir (arba) vykdyti valstybinio audito rekomendacijų stebėseną, ir (arba) atlikti vertinimus, jeigu jis yra:

- susijęs šeiminiais, artimos giminystės arba svainystės ryšiais su subjekto administracijos vadovu, vyriausiuoju finansininku (buhalteriu), projekto vykdytoju, tarybos ar valdybos nariais;
- buvo subjekto darbuotojas, vykdė veiklą ar buvo atsakingas už ją laikotarpiu, kurį apima audito ar vertinimo mastas, ir nuo darbo santykių pabaigos yra praėję mažiau nei vieneri metai (ši nuostata netaikoma Biudžeto stebėsenos departamento darbuotojams);
- subjekto akcininkas arba nuo akcijų perleidimo yra praėję mažiau kaip vieneri metai;
- gavęs iš subjekto paskolą ar turi kitų finansinių įsipareigojimų subjektui;
- yra veikiamas kitų sąlygų, galinčių turėti įtakos jo nepriklausomumui.

Tokiais atvejais Valstybinis auditorius ir darbuotojas, atliekantis kitus vertinimus, privalo atsisakyti vykdyti pavedimą ir atlikti valstybinį auditą ir (arba) dalyvauti valstybinio audito procese, ir (arba) vykdyti valstybinio audito rekomendacijų stebėseną, ir (arba) atlikti vertinimus, raštu informuodamas struktūrinio padalinio vadovą ir Valstybės kontrolieriaus pavaduotoją, kuriam tiesiogiai pavaldus struktūrinis padalinys (Darbuotojų etikos kodekso 17 punktas).

7.2. Valstybės kontrolėje vertinamos galimos IK rizikos.

IK rizikos vertinamos, vadovaujantis VTEK parengtu Privačių interesų rizikų atpažinimo ir vertinimo vadovu (2025 m. rugsėjo 16 d. versija). Yra sukurtas bendras VK stebimų rizikų įrankis „Pagrindinės veiklos vykdymo rizikos“, parengta VK veiklos rizikos valdymo metodika.

IK rizikas vertina Įgaliotas asmuo. Atlikus Audito grupės ar Darbuotojo interesų konflikto rizikų vertinimą, parengiama Rizikų vertinimo ataskaita. Dokumentas registruojamas DVS ir siunčiamas susipažinti deklaruojančiam asmeniui (kai jam teikiama IRR) arba Audito padalinio vadovui ir VK vadovybei (kai atliekamas Audito grupės IK rizikų vertinimas).

Atsižvelgiant į VK strategiją 2030, institucijos rizikų valdymo brandą, organizacinę kultūrą, Darbuotojų etikos kodeksą ir mažų rizikų galimą įtaką VK reputacijai, netoleruojamos net ir mažo intensyvumo IK rizikos.

7.3. Nustačius IK rizikų, VK rengiamos ir teikiamos IRR.

VK Darbo tvarkos taisyklėse numatyti IRR rengimo atvejai ir patvirtinta dokumento forma (7 priedas). Valstybės kontrolierius, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojai, Administracijos vadovas ir struktūrinių padalinių vadovai, remdamiesi pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijomis ar minėtų asmenų prašymu, parengia rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių pareigų atlikimo Darbuotojas privalo nusišalinti (Darbo tvarkos taisyklių 228 punktas).

IRR rengiamos ir teikiamos dėl konkrečios IK situacijos. Esant būtinybei, gali būti papildomai numatomos priemonės dėl apribojimų (pvz., tarnybinės informacijos panaudojimo) taikymo. Įgaliotas asmuo IRR turinį suderina su Darbuotoju, kuriam skirtas šis dokumentas, ir jo tiesioginiu vadovu (pagal

aplinkybes ir su VK vadovybe). Todėl praktikoje nėra buvę, kad IRR adresatas nesutiktų su jam pateikta IRR.

Per 2026 m. I pusmetį DVS yra užregistruotos 4 IRR.

7.4. Nustačius IK rizikų, suinteresuotam asmeniui teikiamas siūlymas nusišalinti.

Apie galimą IK deklaruojantis asmuo yra informuojamas laisvos formos pranešimu (el. paštu, *Microsoft Teams* kanalu arba telefonu).

Išankstines konsultacijas ir siūlymą nusišalinti teikia Įgaliotas asmuo.

7.5. Kandidato eiti pareigas VK privatūs interesai nagrinėjami asmens atrankos metu.

Remiantis VK Darbo tvarkos taisyklių 232 punktu, Įgaliotas asmuo (Personalo departamento prašymu) teikia informaciją apie asmens, priimamo eiti pareigas VK, Deklaracijos duomenis. Vertinama, ar esama giminystės ar svainystės ryšiais susijusių tiesioginio pavaldumo santykių.

8. REGLAMENTUOTA VK DARBUOTOJŲ NU(SI)ŠALINIMO PROCEDŪRA

Nusišalinimas – vienas interesų konflikto valdymo būdų, kai asmuo praneša turintis privačių interesų, dėl kurių jis negalėtų išlikti objektyvus bei nešališkas ir tęsti dalyvavimo konkrečių sprendimų rengimo, svarstymo ir (ar) priėmimo procedūrose.

Būdamas interesų konflikto situacijoje, asmuo turi vadovautis VPIDĮ 11 straipsnio 2 dalies nuostata, t. y. prieš atlikdamas tarnybines pareigas arba pradėjęs jas atlikti informuoti institucijos ar įstaigos vadovą ar jo įgaliotą asmenį, o kai deklaruojantis asmuo yra institucijos ar įstaigos vadovas, – šį vadovą į pareigas priimantį ar skiriantį subjektą arba kolegialią valstybės ar savivaldybių instituciją ir asmenis, kurie kartu atlieka tarnybines pareigas, pareikšti apie nusišalinimą ir jokia forma nedalyvauti toliau atliekant tarnybines pareigas

Deklaruojantis asmuo, kuris yra institucijos ar įstaigos vadovas, VPIDĮ 11 straipsnio 2 dalyje numatytą pareiškimą apie nusišalinimą pateikia jį į pareigas priimančiam ar skiriančiam subjektui (VPIDĮ 11 straipsnio 4 dalis).

Institucijos ar įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo arba kitas į pareigas priimantis ar skiriantis subjektas, arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija (kai deklaruojantis asmuo yra kolegialios valstybės ar savivaldybių institucijos narys), vadovaudamiesi VTEK nustatytais kriterijais, motyvuotu rašytiniu sprendimu gali nepriimti deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo ir įpareigoti jį toliau atlikti tarnybines pareigas (VPIDĮ 11 straipsnio 3 dalis).

Motyvuotu rašytiniu sprendimu galima nepriimti asmens pareikšto nusišalinimo ir įpareigoti jį toliau atlikti tarnybines pareigas (VTEK 2019 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. KS-270 patvirtinti pareikšto nusišalinimo nepriėmimo kriterijai):

- nurodytos aplinkybės nėra pakankamas pagrindas interesų konfliktui kilti;

- svarstomas klausimas susijęs su institucijų, įstaigų, įmonių ar bendrovių viešosiomis paslaugomis;
- priėmus asmens pareikštą nusišalinimą, neliktų galimybių priimti sprendimą.

Išsamiau:
https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d45e2d3014fb11ea9d279ea27696ab7b/asr .

Institucijos ar įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, o kai deklaruojantis asmuo yra institucijos ar įstaigos vadovas, – šį vadovą į pareigas priimantis ar skiriantis subjektas arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija (kai deklaruojantis asmuo yra kolegialios valstybės ar savivaldybių institucijos narys) motyvuotu rašytiniu sprendimu nušalina deklaruojantį asmenį nuo tarnybinių pareigų atlikimo, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas yra susijęs su jo privačiais interesais ir gali sukelti interesų konfliktą (VPIDĮ 11 straipsnio 6 dalis).

Duomenys apie institucijos ar įstaigos vadovo nusišalinimą ar nušalinimą skelbiami viešai šios institucijos ar įstaigos interneto svetainėje ir pateikiami VTEK (VPIDĮ 11 straipsnio 4 dalis). Duomenys apie sprendimą nepriimti pareikšto nusišalinimo elektroninėmis priemonėmis per penkias darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos pateikiami VTEK jos nustatyta tvarka (VPIDĮ 11 straipsnio 9 dalis).

8.1. Pareiškiantis nusišalinimą asmuo privalo nurodyti privataus intereso, keliančio IK, pobūdį.

Darbuotojai privalo nedelsiant informuoti pagal pavaldumą Valstybės kontrolierių, Valstybės kontrolieriaus pavaduotoją, struktūrinio padalinio vadovą apie planuojamų atlikti vykdomų viešųjų pirkimo ar auditų, vertinimo procedūrų, kitų sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros metu galimą kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktą ir raštu pareikšti apie nusišalinimą arba prašyti pateikti rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių pareigų atlikimo jis privalo nusišalinti (Darbo tvarkos taisyklių 230.3 papunktis).

Nusišalinimo forma nustatyta Darbo taisyklių 8 priedu. Minėtoje formoje nurodomas IK pobūdis.

8.2. Sprendžiama dėl pateikto nusišalinimo (ne)pagrįstumo.

Pateikto nusišalinimo (ne)priėmimo klausimą sprendžia nusišalinusio asmens tiesioginis vadovas ir Įgaliotas asmuo. Pateiktas nusišalinimas visada registruojamas ir vertinamas DVS.

2026 m. ir ankstesniais laikotarpiais nebuvo atvejų, kad pareikštas nusišalinimas nebūtų priimtas.

8.3. Priimant nusišalinimą, kartu sprendžiama dėl kito asmens paskyrimo.

Toliau vykdyti funkcijas įpareigojamas tiesioginio tarnybinio pavaldumo santykiais nesaistomas darbuotojas – kitas VK struktūrinio padalinio darbuotojas.

Jeigu tiesioginio tarnybinio pavaldumo santykiais nesusijusio asmens paskirti neįmanoma, suinteresuoto asmens nusišalinimas galėtų būti nepriimamas, bet vertinamuoju laikotarpiu VK tokių atvejų nebuvo.

8.4. Organizacijos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose atskirai vadovo nusišalinimo tvarka neaptarta.

Susiklosčius interesų konflikto situacijai:

- Valstybės kontrolierius įgyja pareigą pareikšti apie nusišalinimą jį į pareigas paskyrusiam subjektui – Lietuvos Respublikos Seimui, ir jokia forma nedalyvauti toliau atliekant tarnybines pareigas;
- VK įgyja pareigą duomenis apie Valstybės kontrolieriaus nusišalinimą paskelbti viešai VK interneto svetainėje ir pateikti VTEK.

Vertinamuoju laikotarpiu Valstybės kontrolieriaus nusišalimo atvejų nebuvo. Susiklosčius tokiai situacijai, Valstybės kontrolieriaus nusišalinimo procedūra būtų įgyvendinama, vadovaujantis VPIDĮ ir VK Darbo tvarkos taisyklių nuostatomis.

8.5. Suinteresuotas asmuo gali būti nušalinamas nuo pareigų atlikimo.

Vadovaujantis VK Darbo tvarkos taisyklių 228 punktu, suinteresuotas asmuo galėtų būti nušalinamas nuo tarnybinių pareigų atlikimo, neskiriant atitinkamų užduočių. Tokius įgaliojimus turi Valstybės kontrolierius, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojai, VK administracijos vadovas ir struktūrinių padalinių vadovai.

Siekiant užkirsti kelią interesų konflikto situacijoms susiklostyti, VK veiklą reglamentuojančiame vidaus teisės akte nurodomi konkretūs atvejai, kai tarybinių funkcijų vykdymas yra negalimas. Darbuotojų etikos kodekse įvardijamos interesų konflikto rizikas galinčios sukurti aplinkybės (šeiminiai, artimos giminystės arba svainystės ryšiai, pastarųjų vienų metų laikotarpiu nutrūkę darbo santykiai, valdomos juridinio asmens akcijos, paskolos ar kiti finansiniai įsipareigojimai) ir numatytas draudimas atlikti valstybinį auditą ir (arba) dalyvauti valstybiniame audito procese, vykdyti valstybinio audito rekomendacijų stebėseną, atlikti vertinimus, jeigu tai, be kita ko, yra susiję su minėtais Darbuotojo privačiais interesais.

VK stebimos IK rizikos ir, esant būtinybei, taikomos išankstinės IK valdymo priemonės (teikiamas siūlymas nusišalinti, nustatyta tvarka rengiamos ir teikiamos IRR). Nustatyta nusišalinimo procedūra. Tačiau nėra nustatyta, kokiu periodiškumu IK rizikų vertinimas atliekamas, neapibrėžtos Įgalioto asmens funkcijos, neaptartas siūlymo nusišalinti institutas (terminai, teikiantys subjektai, nepaisymo pasekmės) ir kiti šios procedūros etapai.

IK rizikos stebimos jau asmens atrankos eiti pareigas VK metu. Siekiama išvengti giminystės ir svainystės ryšiais paremtų tiesioginio tarnybinio pavaldumo santykių.

Tais atvejais, kai Darbuotojas nusišalinimo nepareiškia, bet yra pakankamas pagrindas manyti, kad jo dalyvavimas susijęs su privačiais interesais, asmuo galėtų būti nušalinamas nuo tarnybinių pareigų atlikimo, neskiriant atitinkamų tarnybinių užduočių.

GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDYS

IK rizikos stebimos jau asmens atrankos eiti pareigas VK metu.

Įgalioto asmens dalyvavimas atrankose atveria galimybę valdyti ne tik procedūros metu galinčio susiklostyti IK rizikas, bet ir įvertinti kandidato privačių interesų sąsajas su ketinamomis eiti pareigomis.

KITOS VPIDĮ NUSTATYTOS DEKLARUOJANČIŲ ASMENŲ PAREIGOS IR JIEMS TAIKOMI APRIBOJIMAI

9. VK TAIKOMI APRIBOJIMAI PRIIMTI DOVANAS IR PASLAUGAS

Dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimai numatyti VPIDĮ 13 straipsnyje. Deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis (VPIDĮ 13 straipsnio 1 dalis).

Minėtas apribojimas netaikomas dėl ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su deklaruojančio asmens tarnybinėmis pareigomis, taip pat dėl reprezentacijai skirtų dovanų su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba kai paslaugomis yra naudojamasi tarnybiniais tikslais (VPIDĮ 13 straipsnio 2 dalis).

Kai VPIDĮ 13 straipsnio 2 dalyje nurodytos dovanos vertė viršija 150 eurų, ši dovana yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Tokia dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka.

9.1. Dovanų politika nustatyta Antikorupcinio elgesio taisyklių V skyriuje.

Darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, negali priimti jokių dovanų ar paslaugų, kurių gavimas gali būti suprantamas kaip skatinimas ar atlyginimas už atliekamą arba atliktą darbą, vykdomas funkcijas, priimtą sprendimą ar kitokio palankumo siekimas (Antikorupcinio elgesio taisyklių 10 punktas).

Antikorupcinio elgesio taisyklių 13 punkte nustatyti atvejai, kai su Darbuotojo einamų pareigų ir (ar) funkcijų vykdymu dovanos ar paslaugos gali būti priimamos:

- dovanos pagal tarptautinį protokolą (pvz., atvykus užsienio delegacijai);
- dovanos pagal tradicijas (pvz., institucijoms sveikinant Valstybės kontrolę tam tikra proga);
- reprezentacijai skirtos dovanos, teikiamos viešų renginių ar oficialių priėmimų metu (pvz., dovanos su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika);

- paslaugos, kuriomis naudojamasi tarnybiniais tikslais (pvz., įprastas vaišingumas (kava, arbata, vanduo, saldumynai pasitarimų metu), bendri pietūs su užsienio delegacijos/kitos institucijos atstovais ir pan.).

9.2. Visos gautos dovanos, išskyrus numatytas išimtis, yra registruojamos.

Gautos dovanos yra vertinamos ir registruojamos VK Dovanų registre. Atsakingas asmuo – Administravimo departamento informacijos specialistas.

Valstybės kontrolės interneto svetainėje skiltyje ,,Korupcijos prevencija“ atsakingas darbuotojas skelbia šiuos Dovanų registro duomenis:

• dovanos registravimo datą;

• trumpą dovanos apibūdinimą;

• dovanos vertę;

• dovanojimo aplinkybes;

• dovanos gavėjo struktūrinio padalinio pavadinimą;

• duomenis apie dovanotoją;

• dovanos statusą (priimta ir saugoma, sunaikinta, grąžinta dovaną įteikusiam asmeniui, panaudota kitais tikslais, atsisakyta priimti ir kt.).

Vieši Dovanų registro duomenys Valstybės kontrolės interneto svetainėje atnaujinami ne rečiau kaip kartą per ketvirtį.

10. ĮTVIRTINTI VPIDĮ NUMATYTI APRIBOJIMAI NESINAUDOTI VALSTYBĖS TURTU IR STATUSU ASMENINEI NAUDAI GAUTI, NESINAUDOTI TARNYBINE INFORMACIJA NE TARNYBOS TIKSLAIS

VPIDĮ 3 straipsnyje numatyta, kad viešųjų interesų viršenybei užtikrinti deklaruojantys asmenys, be kita ko, privalo:

- nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas;
- nesinaudoti tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti;
- priimdami sprendimus, vadovautis įstatymais ir visų asmenų lygybės principu;
- nesinaudoti viešai neskelbiama tarnybine informacija ne tarnybinei veiklai;
- nesinaudoti ir neleisti kitiems naudotis valstybės ar savivaldybių valdomu turtu ne tarnybinei veiklai, išskyrus įstatymuose ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose nustatytas išimtis.

VPIDĮ 12 straipsnyje numatyti teisės atstovauti apribojimai.

Valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo neturi teisės atstovauti valstybei ar savivaldybei arba institucijai ar įstaigai:

- tvarkydamas reikalus su fiziniais ar juridiniais asmenimis, iš kurių jis ar jam artimi asmenys gauna bet kokių pajamų;
- tvarkydamas reikalus su juridiniais asmenimis, kuriuose jis ar jam artimi asmenys turi daugiau kaip 10 procentų akcijų ar kitų juridinio asmens dalyvio teisių kitų teisinių formų juridiniuose asmenyse.

Valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo neturi teisės atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims ir ginti jų interesų institucijoje ar įstaigoje, kurioje jis dirba, o jei įstaiga, kurioje jis dirba, priklauso įstaigų sistemai, – bet kurioje tos įstaigų sistemos įstaigoje (VPIDĮ 12 straipsnio 2 dalis).

VPIDĮ 12 straipsnio 2 dalyje numatytas apribojimas atstovauti netaikomas, kai (VPIDĮ 12 straipsnio 3 dalis):

- valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo veikia kaip fizinio asmens atstovas pagal įstatymą (vaiko tėvas (įtėvis), motina (įmotė), vaiko globėjas (rūpintojas) arba įstatymų nustatyta tvarka teismo paskirtas pilnamečio asmens globėjas (rūpintojas);
- valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo atstovauja kitai savo darbovietei, kuri yra viešojo sektoriaus subjektas.

VPIDĮ 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų apribojimų atstovauti išimtis, konkrečiais atvejais įvertinę interesų konflikto riziką, taip pat gali nustatyti institucijos ar įstaigos vadovas ar jo įgaliotas atstovas, savininko teises ir pareigas įgyvendinantis subjektas, visuotinis akcininkų susirinkimas, stebėtojų taryba arba valdyba. Sprendimas taikyti šioje dalyje numatytą išimtį turi būti paskelbtas viešai (VPIDĮ 12 straipsnio 4 dalis).

10.1. VPIDĮ 3 straipsnyje numatyti apribojimai detalizuojami VK Darbuotojų etikos kodekse.

Tarp bendrųjų etikos reikalavimų VK Darbuotojų etikos kodekso II skyriuje įtvirtintos pareigos:

- nepriekaištingai ir atsakingai atlikti pareigas ir vykdyti reikalavimus, nustatytus atitinkamai darbuotojo veiklą reglamentuojančiuose VKĮ, Lietuvos Respublikos darbo kodekse ir kituose teisės aktuose (Darbuotojų etikos kodekso 5.2 papunktis);
- elgtis nesavanaudiškai ir taip, kad būtų naudinga visuomenei ir valstybei (Darbuotojų etikos kodekso 5.3 papunktis);
- nesinaudoti, pažeidžiant teisės normas, valstybės, jos institucijų ar įstaigų nuosavybe (Darbuotojų etikos kodekso 5.13 papunktis);
- nepiktnaudžiauti einamomis pareigomis, nenaudoti dokumentų, patvirtinančių einamas pareigas ir suteiktus įgaliojimus, ir Valstybės kontrolės rekvizitų siekiant paveikti nepavaldžius asmenis priimti sau palankų sprendimą (Darbuotojų etikos kodekso 5.14 papunktis).

Tarp specialiųjų reikalavimų valstybiniams auditoriams ir darbuotojams, atliekantiems kitus vertinimus, numatytas apribojimas informaciją apie subjektą, surinktą atliekant valstybinį auditą ar kitą vertinimą, naudoti tik valstybinio audito ataskaitai, valstybinio audito išvadai, vertinimo ataskaitai ir kitiems dokumentams rengti bei užduotims vykdyti (Darbuotojų etikos kodekso 15.5 papunktis).

Aprašant vieną pagrindinių etikos vertybių – sąžiningumą, VK Darbuotojų etikos kodekso III skyriaus 6 punktu įpareigojama:

- atliekant pareigas ir vykdant įgaliojimus, gaunama informacija ir ištekliais naudotis tik visuomenės interesais (susiję su galimybe susipažinti su įslaptinta informacija, taip pat gauti ir naudotis institucijos ištekliais);
- nesinaudoti pareigomis, siekiant gauti privilegijų ir naudos sau ar kitiems asmenims.

Apribojimas nesinaudoti viešai neskelbiama tarnybine informacija ne tarnybinei veiklai plėtojamas, aprašant Darbuotojų etikos kodekse įvardijamas konfidencialumo ir skaidrumo vertybes. Vadovaudamasis šiomis vertybėmis, Darbuotojas nesinaudoja ir neleidžia naudotis jokia informacija, kurią sužinojo dirbdamas, asmeniniams, artimų asmenų ar trečiųjų šalių poreikiams tenkinti (Darbuotojų etikos kodekso 13.1 papunktis).

VK veiklą reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose įtvirtintos ir detalizuotos VPIDĮ nustatytos pareigos (nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas, nesinaudoti tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti, taip pat nesinaudoti viešai neskelbiama tarnybine informacija ir valstybės turtu ne tarnybinei veiklai) ir apribojimai (dovanų ir paslaugų priėmimas).

VK Dovanų politika, paremta dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimus reglamentuojančiomis VPIDĮ nuostatomis. Joje įvardijami konkretūs ribojimai bei jų išimtys, nustatoma dovanų registravimo, vertinimo ir duomenų apie gautas dovanas skelbimo tvarka.

APRIBOJIMAI PASIBAIGUS TARNYBAI

VPIDĮ 15 straipsnyje numatyti apribojimai dirbti.

Asmuo, kuris eidamas šio VPIDĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pareigas per paskutinius vienus darbo einant šias pareigas metus tiesiogiai rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens (nepaisant jo teisinės formos ir nuosavybės) veiklos priežiūra ar kontrole, arba sprendimus, kuriais šiam juridiniam asmeniui buvo skirta lėšų iš Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir pinigų fondų, ar kitus su turtu susijusius sprendimus, baigęs eiti šio įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pareigas vienus metus negali eiti pareigų šiame straipsnyje nurodytame juridiniame asmenyje, jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip.

VPIDĮ 16 straipsnyje numatyti apribojimai sudaryti sandorius ar naudotis individualiomis

lengvatomis.

Asmuo, nustojęs dirbti valstybinėje tarnyboje, ar juridinis asmuo, kuriame jis ar jam artimi asmenys turi daugiau kaip 10 procentų akcijų ar kitų juridinio asmens dalyvio teisių kitų teisinių formų juridiniuose asmenyse, vienus metus neturi teisės sudaryti sandorių su institucija ar įstaiga, kurioje paskutinius metus šis asmuo dirbo, ir naudotis šios institucijos ar įstaigos teikiamomis individualiomis lengvatomis.

VPIDĮ 17 straipsnyje numatyti atstovavimo apribojimai.

Asmuo, nustojęs dirbti valstybinėje tarnyboje, vienus metus negali atstovauti fiziniams asmenims (išskyrus atstovavimą VPIDĮ 12 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu) ar juridiniams asmenims toje institucijoje ar įstaigoje, kurioje jis paskutinius vienus metus dirbo, o jei įstaiga, kurioje jis paskutinius metus dirbo, priklauso įstaigų sistemai, – bet kurioje šios įstaigų sistemos įstaigoje.

Asmuo, nustojęs dirbti valstybinėje tarnyboje, vienus metus negali atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims institucijose ir įstaigose klausimais, kurie buvo priskirti jo tarnybinėms pareigoms.

Apribojimų išimtys ir jų nustatymas

VTEK konkrečiais atvejais, gavusi asmens prašymą, atsižvelgdama į VPIDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatytas deklaruojančių asmenų pareigas, įvertinusi prašymą pateikusio asmens nurodytas aplinkybes, savo pačios surinktus dokumentus ar informaciją, taip pat juridinių asmenų teisinę formą, sprendimų turinį, asmens pareigų pobūdį, tarnybines (darbo) funkcijas ir atsakomybės mastą, gali priimti sprendimą dėl VPIDĮ 15 straipsnyje nustatyto apribojimo dirbti taikymo išimčių, jeigu tai neprieštarauja šio įstatymo paskirčiai ir kitiems tarnybinės etikos ir elgesio normas reglamentuojantiems teisės aktams (VPIDĮ 18 straipsnio 1 dalis).

VTEK konkrečiais atvejais, gavusi asmens prašymą, įvertinusi prašymą pateikusio asmens nurodytas aplinkybes, savo pačios surinktus dokumentus ar informaciją, gali priimti sprendimą dėl VPIDĮ 16 ir 17 straipsniuose nustatytų apribojimų taikymo išimčių, kai apribojimų taikymas gali pakenkti visuomenės ar valstybės interesams (VPIDĮ 18 straipsnio 2 dalis).

11. APRIBOJIMAI DIRBTI SIEJAMI SU IK RIZIKOMIS IR YRA NUMATYTI VKĮ

VKĮ numatyti apribojimai pasibaigus tarnybai VK darbuotojams siejami su IK valdymu. VK darbuotojai, išskyrus atliekančius ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas, vienus metus po to, kai nustoja eiti savo pareigas, privalo vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto, kuris kiltų dėl jų naujos veiklos. Ketindami imtis tokios veiklos, kuri, jų manymu, galėtų kelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą, prieš įsipareigodami jos imtis, jie raštu apie tai informuoja Valstybės kontrolę ir prašo jos rekomendacinio pobūdžio nuomonės (VKĮ 22 straipsnio 8 dalis).

Vertinamuoju laikotarpiu tokių atvejų nėra buvę.

ŠVIETIMAS

Antikorupcinio sąmoningumo didinimas vykdomas kaip neatskiriama švietimo dalis ir ugdymas, siekiant puoselėti asmens teisių ir pareigų visuomenei, Lietuvos valstybei sampratą ir didinti visuomenės, viešojo ir privataus sektorių sąmoningumą veikti skaidriai ir sąžiningai, netoleruoti korupcijos ar kito nesąžiningo elgesio, pranešti apie korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus (KPĮ 14 straipsnio 1 dalis).

Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai organizuoja viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų antikorupcinio sąmoningumo didinimą, rengia mokymus darbuotojams korupcijai atsparios aplinkos kūrimo klausimais (KPĮ 23 straipsnio 2 dalies 5 punktas, 24 straipsnio 5 dalies 8 punktas).

Institucijų ir įstaigų vadovai ar jų įgalioti asmenys deklaruojantiems asmenims šių prašymu arba savo iniciatyva teikia rekomendacijas dėl VPIDĮ nuostatų laikymosi (VPIDĮ 22 straipsnio 3 dalis).

12. VK VYKDOMAS ŠVIETIMAS IR ORGANIZUOJAMI MOKYMAI DĖL VPIDĮ NUMATYTŲ PAREIGŲ IR APRIBOJIMŲ ĮGYVENDINIMO

12.1. Teoriniai ir praktiniai mokymai organizuojami pradėjusiems eiti pareigas VK.

Su aktualia informacija naujai priimti darbuotojai išsamiau supažindinami įvadinių mokymų metu:

- **„Korupcijos prevencija Valstybės kontrolėje“**: aptariamas privačių interesų deklaravimas bei Dovanų politika. Mokymų metu *Microsoft Teams* priemonėmis sprendžiamas testas, kuriame įtraukti su dovanų gavimu susiję klausimai. Mokymus veda Įgaliotas asmuo;
- **„Darbuotojų etika Valstybės kontrolėje“**: apžvelgiamas Darbuotojų etikos kodekse taikomų elgesio standartų įgyvendinimas. Mokymus veda Valstybės kontrolės Etikos komisijos pirmininkas.

12.2. VK darbuotojams priskiriami atlikti PINREG sistemoje esančių VTEK mokymų programas.

Darbuotojai VTEK mokymus atlieka kasmet. 2026 m. kovo mėnesį darbuotojams buvo priskirta atlikti mokymų programa – „Interesų konflikto identifikavimas ir valdymas“.

12.3. VK darbuotojai informuojami apie apribojimus pasibaigus tarnybai.

Išeinant iš darbo, informuojama apie apribojimus pasibaigus tarnybai. Darbo santykių pabaigoje Darbuotojui DVS suformuojama užduotis susipažinti su taikomais apribojimais. Atliktą užduotį DVS patvirtina Įgaliotas asmuo.

Be to, VK darbuotojai apie taikomus apribojimus informuojami atmintinių forma. Pavyzdžiui, 2026 m. gegužės 11 d. VK intranete ir *Microsoft Teams* kanale „Patarimai“ paskelbta „Atmintinė darbuotojams dėl taikomų apribojimų, nustojus eiti pareigas Valstybės kontrolėje“.

12.4. Aukščiausių skaidraus elgesio standartų siekiama ir kitais būdais.

VK intranete, *Microsoft Teams* kanale „Patarimai“, tiesioginėje laidoje „45 min.“ primenama apie privačių interesų derinimo svarbą.

VK intraneto skyriuose „Korupcijos prevencijos biblioteka“, „Atmintinės“ ir „Darbuotojų etika“ yra patalpinta metodinė informacija interesų derinimo klausimais, rekomendacijos ir atmintinės dėl darbuotojams taikomų elgesio standartų laikymosi.

Įgaliotas asmuo dalyvauja VK struktūrinių padalinių susitikimuose ir aptaria aktualius privačių interesų deklaravimo ar elgesio standartų įgyvendinimo klausimus.

VPIDĮ VYKDYMO KONTROLĖ IR PRIEŽIŪRA

Institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo kontroliuoja ir prižiūri, kaip deklaruojantys asmenys laikosi VPIDĮ (VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

Remiantis VTEK 2021 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. KS-332 patvirtintomis VPIDĮ laikymosi kontrolės ir priežiūros rekomendacijomis (daugiau: VTEK: kontrolė ir priežiūra), veiksminga VPIDĮ laikymosi kontrolė ir priežiūra apima:

- pareigos nustatyta tvarka ir terminais deklaruoti privačius interesus užtikrinimą;
- Deklaracijose pateiktų duomenų ir privačių interesų tikrinimą;
- galimų interesų konfliktų rizikos veiksnių institucijoje ir įstaigoje nustatymą;
- išankstinių rekomendacijų (sprendimų), kaip reikėtų išvengti galimų interesų konfliktų, teikimą;
- praktinių (jau kilusių) interesų konfliktų sprendimą;
- VPIDĮ nuostatų pažeidimų nustatymą ir tuos pažeidimus padariusių asmenų veikos vertinimą;
- atsakomybės už konstatuotus VPIDĮ nuostatų pažeidimus taikymą;
- kitų, su VPIDĮ laikymosi kontrole ir priežiūra susijusių, funkcijų vykdymą.

13. VK TIKRINAMAS IK VALDYMO IR KITŲ VPIDĮ NUMATYTŲ PAREIGŲ BEI APRIBOJIMŲ VYKDYMO VEIKSMINGUMAS

13.1. Peržiūrimos ir atnaujinamos VK patvirtintos tvarkos ir aprašai.

Interesų konflikto valdymo politiką ir kitas VPIDĮ numatytas pareigas bei apribojimus įgyvendinantys VK teisės aktai tikslinami pagal poreikį, taip pat atsižvelgus į Darbuotojų pasiūlymus ar su šia sritimi susijusius klausimus.

Pavyzdžiui, VK taikoma Dovanų politika buvo patikslinta Valstybės kontrolieriaus 2025 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. VE-3 „Dėl valstybės kontrolieriaus 2022 m. gegužės 20 d. įsakymo Nr. VE-63 „Dėl valstybės kontrolės antikorupcinio elgesio taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo.

13.2. Atliekamas vidaus auditas.

2024 m. ir 2025 m. VK vidaus audito tarnyba atliko interesų derinimo proceso vertinimą. Jo metu vertinta:

- nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimo teikimas;
- interesų deklaravimas (dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose) (2024 m. balandžio 11 d. „Sutarčių, sudarytų viešųjų pirkimų pagrindu, valdymo vidaus audito ataskaita“);
- VPIDĮ įgyvendinimas (2025 m. kovo 25 d. „Korupcijos rizikos valdymo vertinimas“).

VK vidaus audito tarnyba minėtų sričių kontrolę įvertino gerai.

13.3. Organizuojamos anoniminės VK darbuotojų apklausos.

2022 – 2025 m. laikotarpiu vykdytos anoniminės Darbuotojų tolerancijos korupcijai ir etikos pažeidimams apklausos.

Tokios apklausos tikslai:

- stebėti, ar Darbuotojai žino institucijoje taikomas korupcijos prevencijos priemones;
- įvertinti ir stebėti atsparumo korupcijai bei Darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo pokytį;
- įvertinti, ar institucijoje imamasi pakankamai priemonių, kuriant ir įgyvendinant korupcijai atsparią aplinką.

Apklausoje, be kita ko, pateikiami interesų konflikto valdymo, dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų srities klausimai.

Visgi pastaruoju metu stebimas nedidelis apklausos dalyvių aktyvumas. 2025 m. vykdytoje apklausoje dalyvavo 30 proc. VK darbuotojų (respondentų), t. y. 62 iš 208. Nedidelis respondentų skaičius gali neatspindėti tikrosios situacijos institucijoje apie toleranciją korupcijai ir etikos pažeidimams.

VK tikrinamas IK valdymo ir kitų VPIDĮ numatytų pareigų bei apribojimų vykdymo veiksmingumas. Periodiškai peržiūrimos ir atnaujinamos patvirtintos tvarkos ir aprašai. Vidaus teisės aktai tikslinami pagal poreikį, taip pat atsižvelgus į Darbuotojų pasiūlymus ar su šia sritimi susijusius klausimus.

VK vykdomas VPIDĮ numatytų pareigų ir apribojimų taikymo švietimas, organizuojami mokymai (kasmet atliekamos VTEK parengtų PINREG sistemoje esančių mokymų programos). Itin daug dėmesio skiriama pradėjusiems eiti pareigas VK Darbuotojams. Atskirai primenama apie apribojimus pasibaigus tarnybai.

VK atliekamas vidaus auditas. Jo metu, be kita ko, vertinami interesų konflikto valdymo procesų aspektai. Išskirtinis dėmesys teikiamas privačių interesų deklaravimo procedūroms ir viešuosiuose pirkimuose galinčių susiklostyti IK rizikų valdymui.

Siekiant įvertinti ir stebėti atsparumo korupcijai bei Darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo pokytį, organizuojamos anoniminės VK darbuotojų apklausos.

V Teikiamos rekomendacijos

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veiklos organizavimas atitinka Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme nustatytus tikslus ir keliamus reikalavimus. Todėl teikiamos rekomendacijos nėra privalomo pobūdžio. Jose pateikiami siūlymai dėl tobulintinų sričių įgyvendinami Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės nuožiūra.

- **Siekiant teisinio tikrumo, siūlytina spręsti dėl Deklaracijų ir privačių interesų stebėsenos, patikros bei interesų konflikto rizikų vertinimo procesų reglamentavimo.**

Siūlytina aprašyti Deklaracijų ir privačių interesų stebėsenos bei patikros, taip pat interesų konflikto rizikų vertinimo tvarką, numatant tokių procedūrų pagrindus, terminus, periodiškumą, mastą, iniciatyvos teisę turinčių ir kitų jose dalyvaujančių Darbuotojų įgaliojimus, veiksmų seką ir kitus reikšmingus aspektus. Tokiais aprašais rekomenduotina įtvirtinti ir VK praktikoje taikomų interesų konflikto valdymo priemonių (pvz., siūlymas nusišalinti, priminimas teikti ar papildyti Deklaraciją) taikymo ypatumus.

Tokių procesų reglamentavimas sukurtų teisinį aiškumą, padėtų planuoti ir organizuoti interesų konflikto valdymo procesus, numatyti atskirų prevencijos priemonių taikymo atvejus ir tolesnius veiksmus, jų nepaisymo atvejais.

- **Siekiant stiprinti Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą Įgalioto asmens (Atitikties pareigūno) lygmeniu, siūlytina spręsti dėl praktikoje jo vykdomų funkcijų reglamentavimo bei platesnių kontrolės ir priežiūros subjekto įgaliojimų suteikimo.**

Siūlytina reglamentuoti praktikoje Įgalioto asmens vykdomas funkcijas IK valdymo priemonių taikymo procedūrose. Šios funkcijos galėtų būti detalizuojamos Įgalioto asmens veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose, atskirais Valstybės kontrolieriaus įsakymais ar procesų (pvz., Deklaracijų ir privačių interesų stebėsenos bei patikros, taip pat interesų konflikto rizikų vertinimo) tvarkos aprašuose.

Svarstytina dėl Įgalioto asmens funkcijų, sprendžiant Darbuotojo pareikšto nusišalinimo (ne)priėmimo klausimus, rengiant ir teikiant rašytines išankstines rekomendacijas, teikiant siūlymus nusišalinti ir priminimus teikti ar papildyti Deklaracijas, apibrėžties.

Įgalioto asmens funkcijų įteisinimas padėtų sutelkti VPIDĮ vykdymo priežiūros ir kontrolės procesus atsakingo asmens lygmeniu, valdyti informaciją apie galimo interesų konflikto rizikų veiksnius ir pasirinktas priemones joms mažinti ar šalinti.

- **Siekiant valdyti viešųjų pirkimų procedūrose galinčias kilti interesų konflikto rizikas, siūlytina papildyti Valstybės kontrolės deklaruojančių asmenų sąrašą pirkimuose pareigas atliekančių asmenų pareigybėmis.**

- **Išankstinių rašytinių rekomendacijų rengimo ir teikimo atvejais numatyti priemones, kurių visuma leistų valdyti ne tik interesų konflikto, bet ir kitų privačiais asmens interesais paremtų veikų atsiradimo rizikas.**

Rengiant ir teikiant išankstines rašytines rekomendacijas dėl konkrečios interesų konflikto situacijos valdymo, įvertinti ir kitas, su Darbuotojo privačiais interesais susijusių veikų (pvz., pasinaudojimas tarnybinėmis pareigomis ar tarnybiniu statusu asmeninei naudai gauti, viešai neskelbiamos tarnybinės informacijos panaudojimas ne tarnybinei veiklai ir pan.) rizikas.

Spręstina dėl būtinybės kiekvienu individualiu atveju nustatyti papildomas priemones (pvz., prieigos prie tam tikros informacijos ribojimas), kurių visuma užkirstų kelią kitoms, privačiais Darbuotojo interesais paremtų veikų rizikoms rastis ir leistų užtikrinti tinkamą VPIDĮ 3 straipsnio 1 dalyje numatytų pareigų vykdymą.

- **Vykdant Valstybės kontrolės Darbuotojams skirtą švietimą, be kita ko, aptarti VPIDĮ 12 straipsnyje numatytus apribojimus atstovauti ir galimybes nustatyti tokių ribojimų išimtis.**

Patikrinimo laikotarpiu įgyvendintos rekomendacijos:

- **Siekiant užtikrinti Valstybės kontrolės veiklos tęstinumą Valstybės kontrolieriaus nusišalinimo atveju, siūlytina iš anksto numatyti, kad jo funkcijas šiuo laikotarpiu galėtų vykdyti Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas.**

Siūlytina reglamentuoti Valstybės kontrolieriaus nusišalinimo procedūrą. Valstybės kontrolieriui nusišalinus, VK veiklos tęstinumą galėtų organizuoti ir užtikrinti Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas.

VK veiklą reglamentuojantys teisės aktai galėtų būti papildyti nuostatomis, numatančiomis įgaliojimų tokiu atveju suteikimą Valstybės kontrolieriaus pavaduotojui. Pavyzdžiui, nustatyti, kad, kai Valstybės kontrolierius laikinai (dėl tarnybinės komandiruotės, atostogų, laikinojo nedarbingumo, nusišalinimo ir kt.) negali eiti savo pareigų, jo pareigas eina Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas.

Tokiu būdu nebeliktų poreikio kaskart spręsti dėl asmens, kuris atliktų Valstybės kontrolieriaus pareigas, šiam nusišalinus, paskyrimo. Valstybės kontrolierių į pareigas skiriantis subjektas spręstų tik jo nusišalinimo (ne)priėmimo klausimą.

Susipažinus su Atitikties išvados projektu, buvo priimtas Valstybės kontrolieriaus 2026 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. VE-96 „Dėl valstybės kontrolieriaus 2021-06-03 įsakymo Nr. VE-79 „Dėl valstybės kontrolieriaus, valstybės kontrolieriaus pavaduotojų ir administracijos vadovo kompetencijos nustatymo bei pavadavimo“ pakeitimo“, kurio 2.1 papunktis pakeistas taip, kad atitinkamam Valstybės kontrolieriaus pavaduotojui iš anksto yra pavedama organizuoti Valstybės kontrolės darbą, nusišalinus Valstybės kontrolieriui. Todėl siūloma rekomendacija yra įgyvendinta.